
Autoreferat

---

1. **Imię i nazwisko:** Anna Maria Kuzio
2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:**

2011   Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Angielskiej – doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa

Tytuł rozprawy doktorskiej: **Exploitation of Schemata in Persuasive and Manipulative Discourse in English, Polish and Russian texts**; promotor: prof. zw. dr hab. Anatolij Dorodykh

2008   Uniwersytet Wrocławski, Instytut Filologii Angielskiej-
magister filologii angielskiej w zakresie językoznawstwa

Tytuł pracy magisterskiej: *Sociopragmatic Aspects of Translation: A Socio-Pragmatic Comparative Study of Translation in English, Polish and Russian*

Dyplomy ukończenia studiów podyplomowych

2010   Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Prawa i Administracji

Studia podyplomowe w zakresie służby zagranicznej i międzynarodowej

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

2012- obecnie	Instytucja: Uniwersytet Zielonogórski, Wydział Humanistyczny, Instytut Neofilologii; Zielona Góra Stanowisko: adiunkt
2012-2014	Instytucja: Wyższa Szkoła Zarządzania 'Edukacja, Katedra Filologii Angielskiej; Wrocław Stanowisko: adiunkt
2011-2012	Instytucja: Wyższa Szkoła Zarządzania 'Edukacja, Katedra Filologii Angielskiej; Wrocław Stanowisko: wykładowca

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego:

Cykl publikacji poświęcony perswazji, manipulacji i kłamstwu w języku

Cykl publikacji poświęcony perswazji, manipulacji i kłamstwu w języku zawiera następujące publikacje:

a) **Monografia**

(1) **Kuzio, A., (2018). Cross-cultural Deception in Polish and American English in Computer-Mediated Communication. New Castle upon Tyne,UK : Cambridge Scholars Publishing. (główne osiągnięcie naukowe)**

b) **Artykuły w zbiorach recenzowanych**

(2) **Kuzio, A. (2018)** Analysis of lying cues detected by men, women, the self, and others: A case study of Polish speakers. W: *Interdisciplinary views on the English language, literature and culture*. Eds. Leszek Szymański, Joanna

Zawodniak, Agnieszka Łobodziec, Marek Smoluk. Zielona Góra : Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Zielonogórskiego, s. 108—121.

- (3) **Kuzio, A. (2016)** Linguistic features of persuasion used by MPs in parliamentary debates W: *From Motion to Emotion. Aspects of Physical and Cultural Embodiment in Language* / Marek Kuźniak, Bożena Rozwadowska, Michał Szawerna (eds.) .- Frankfurt am Main : Peter Lang Edition, s.191-208.
- (4) **Kuzio, A. (2015)** Deixis as a linguistic cue to detecting deception in online dating websites: a case study of Polish and English. In: *Języki obce i kultura: nowe konteksty edukacyjne = Foreign languages and cultures: new educational contexts*. Eds. Dorota Gonigroszek, Irena Czwera, Agnieszka Stanecka . Piotrków Trybunalski : Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, s.23-39.
- (5) **Kuzio, A. (2015)**. The Persuasive Role of Compliments: a Contrastive Analysis of Compliments and Responses in English, Polish and Russian. W: *European Transfer of Culture in Literature, Language and Foreign Teaching: A Monograph Celebrating Academic Collaboration between Nysa and Lviv* / ed. by Mariusz Kamiński, Marcin Walczyński, Małgorzata Kurpiel, Michail Bilinsky, Alla Paslavska. Nysa: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie, s.144-155.
- (6) **Kuzio, A. (2014)**. Deceptive communication in intercultural context: an examination of online chatters' international deception in Polish and English. In: *Language in culture - culture in language*. Eds. Anna D. Biedrzyńska, Michał Palmowski. Nowy Sącz: Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, s.75-85.

d) Artykuły w czasopismach

- (7) **Kuzio, A. (2017)**. The influence of training on detecting lying in language: A case study of native speakers of Polish using English as a learned language. *Rocznik Lubuski: Co nas łączy? Nauki społeczne wobec podzielonego świata*. Vol. 43 (2), s. 175-190.
- (8) **Kuzio, A. (2017)** The Role of Deceptive Claims Disguised by Humor in Shaping Advertisements Attitude towards Deception in English. *Art Logos (The Art of Word)* .1, s. 185-197
- (9) **Kuzio, A. (2015)** Persuasive Communication in Social Media Advertising: A Case Study of Polish and English. *Journal of Language, Literature and Culture* 2(3), s. 39—47.
- (10) **Kuzio, A. (2014)** Difficulty in Generating Truthful and Deceptive Messages : a Case Study of Polish and English. *International Journal of Languages and Literatures* Vol. 2, No. 1,s. 1—13.

b) autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy:

Monografia:

Cross-cultural Deception in Polish and American English in Computer-Mediated Communication; Anna Kuzio . New Castle upon Tyne, UK : Cambridge Scholars Publishing, 2018 .- 446 s. ISBN: 9781527510982; recenzenci wydawniczy: prof. Sabine Asmus, prof. Joseph Gibbs

Artykuły w zbiorach recenzowanych:

Kuzio, A. (2018) Analysis of lying cues detected by men, women, the self, and others: A case study of Polish speakers. W: *Interdisciplinary views on the English language, literature and culture*. Eds. Leszek Szymański, Joanna Zawodniak, Agnieszka Łobodziec, Marek Smoluk. Zielona Góra : Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Zielonogóskiego, s. 108—121, recenzenci wydawniczy: prof. Ewa Waniek-Klimczak; prof. Joanna Rokita-Jaśków; prof. Drik Vanderbeke, prof. Witold Gieszczyński

Kuzio, A. (2016) Linguistic features of persuasion used by MPs in parliamentary debates W: *From Motion to Emotion. Aspects of Physical and Cultural Embodiment in Language* / Marek Kuźniak, Bożena Rozwadowska, Michał Szawerna (eds.) .- Frankfurt am Main : Peter Lang Edition, s. 191-208; recenzenci wydawniczy: prof. Michał Garczarz

Kuzio, A. (2015) Deixis as a linguistic cue to detecting deception in online dating websites: a case study of Polish and English. In: *Języki obce i kultura: nowe konteksty edukacyjne = Foreign languages and cultures: new educational contexts*. Eds. Dorota Gonigroszek. Piotrków Trybunalski: Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, s.23-29; recenzenci wydawniczy: prof. Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz, dr Agnieszka Markowska

Kuzio, A. (2015). The Persuasive Role of Compliments: a Contrastive Analysis of Compliments and Responses in English, Polish and Russian. In: *European Transfer of Culture in Literature, Language and Foreign Teaching: A Monograph Celebrating Academic Collaboration between Nysa and Lviv* / ed. by Mariusz Kamiński, Marcin Walczyński, Małgorzata Kurpiel, Michail Bilinsky, Alla Paslavska. Nysa: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie, s.144-155; recenzent wydawniczy: prof. Leszek Berezowski

Kuzio, A. (2014). Deceptive communication in intercultural context: an examination of online chatters' international deception in Polish and English. In: *Language in culture - culture in language*. Eds. Anna D. Biedrzyńska, Michał Palmowski. Nowy Sącz: Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, s.75-85; recenzenci wydawniczy: dr hab. Bożena Kucała, dr hab. Grzegorz Szpila

Artykuły w czasopismach:

Kuzio, A. (2017). The influence of training on detecting lying in language: A case study of native speakers of Polish using English as a learned language. *Rocznik Lubuski: Co nas łączy? Nauki społeczne wobec podzielonego świata*. Vol. 43 (2), 175-190

Kuzio, A. (2017) The Role of Deceptive Claims Disguised by Humor in Shaping Advertisements Attitude towards Deception in English. *Art Logos (The Art of Word)* .1, s. 185-197

Kuzio, A. (2015) Persuasive Communication in Social Media Advertising: A Case Study of Polish and English. *Journal of Language, Literature and Culture* 2(3), s. 39—47.

Kuzio, A. (2014) Difficulty in Generating Truthful and Deceptive Messages : a Case Study of Polish and English. *International Journal of Languages and Literatures* Vol. 2, No. 1,s. 1—13.

- c) omówienie celu naukowego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Omówienie głównego osiągnięcia naukowego

Wprowadzenie:

Od początków mojej pracy naukowej, moje zainteresowania badawcze koncentrowały się wokół zjawisk komunikacji w ujęciu teorii z zakresu pragmatyki językowej z elementami językoznawstwa kognitywnego w połączeniu z interkulturowym wymiarem języka (por. pkt 4). Obroniona przeze mnie, po trzech latach studiów praca doktorska, dotyczyła wykorzystania kognitywnych skryptów poznawczych w procesie kształtowania dyskursu perswazyjno-manipulacyjnego w dyskursie międzykulturowym, a mianowicie w języku angielskim, polskim i rosyjskim. W tej rozprawie podjęłam się omówienia konceptów takich jak: perswazja i manipulacja z perspektywy językoznawczej, pokazując semantyczne, pragmatyczne i kognitywne, a także socjologiczne zjawiska typowe dla różnorodnych form dyskursu perswazyjno-manipulacyjnego się w codziennej komunikacji interpersonalnej w wymiarze interkulturowym. W mojej pracy interdyscyplinarnej starałam się opisać szerokie spektrum zagadnień teoretycznych ukazujących naturę dyskursu perswazyjno-manipulacyjnego oraz jego wpływ na kształtowanie wszelkich relacji międzyludzkie oraz międzykulturowych. Praca nad tą wielowątkową rozprawą doktorską, w której dokonałam krytycznej analizy wielu zjawisk i zagadnień z zakresu komunikacji interkulturowej oraz perswazji i manipulacji, umożliwiła mi docenienie ogromu badań nad tymi konceptami i zapoznanie się z różną literaturą. Dzięki temu, w mojej dalszej pracy naukowej na temat dyskursu perswazyjno-manipulacyjnego, postanowiłam skupić się na koncepcie jakim jest celowa manipulacja, która przejawia się w formie oszustwa językowego, tym samym ściślej ukierunkowuję swoje badania, obierając nowe kierunki w świetle bogatej literatury. Oprócz tego, moje prezentacje konferencyjne i artykuły, przedstawiają niezależne tematy analiz i dyskusji teoretycznych z zastosowaniem różnorodnych metodologii. Bez wątplenia, w rozważaniach częstokroć odnoszę się do poruszanych przeze mnie w doktoracie zagadnień stanowiących podmiot zainteresowania badaczy nad dyskursem perswazyjno-manipulacyjnym, ale przedstawiam je w zupełnie nowym świetle, powołując się na nowe osiągnięcia w obrębie omawianego tematu. Pomimo tego, że ta publikacja poddaje dyskusji wiele niezależnych kwestii, jest podporządkowana jednemu zamierzeniu: opisowi mechanizmów, jakie przyczyniają się do skonstruowania kłamstwa w dyskursie interkulturowym, a także wskazania jakie

językowe środki zostaje wykorzystane do skonstruowania kłamstwa w komunikacji za pośrednictwem komputera, wyraźniej wskazując na to, iż czynnik kognitywny i kulturowy odgrywają znaczące role. Publikacja ta dotyczy tematyki wcześniej pominiętej w mojej pracy, a którą uznałam za intrygującą i skomplikowaną. Książka zgłębia kwestie do tej pory nieporuszane na tak szeroką skalę w zakresie literatury związanej z tym tematem, konstruowaniem oszustwa werbalnego w dyskursie interkulturowym w komunikacji za pośrednictwem komputera ze szczególnym uwzględnieniem dwóch grup kulturowych: Polaków i Amerykanów z zastosowaniem szerokiej, ale wyselekcjonowanej aparatury pojęciowej oraz wybranych teorii wywodzących się przede wszystkim z semantyki, pragmatyki, językoznawstwa kognitywnego oraz krytycznej analizy dyskursu. Głównym elementem tej pracy jest analiza określonych mechanizmów językowych w komunikacji za pośrednictwem komputera (CMC). W przedstawionej przeze mnie analitycznej pracy dokonałam przeglądu różnorodnych badań językoznawczych mających wpływa na kształtowanie omawianego zjawiska, weryfikując tym samym adekwatność różnych twierdzeń i teorii w stosunku do przedstawionych pytań badawczych i hipotez. Szczegółowa analiza prowadzona jest w świetle nie tylko badań nad kłamstwem, ale i bardziej ogólnych teorii na temat poznania oraz procesów inferencyjnych, a także ich wpływu na umiejętność wykrycia kłamstwa/oszustwa w tekście.

Uzasadnienie potrzeby badan w danym obszarze:

Oszustwo wydaje się być powszechne i może być szkodliwe dla różnego rodzaju relacji, m.in.: komunikacji. Osoby najczęściej oszukują, aby chronić siebie lub innych, bądź prezentować siebie w lepszym świetle niż wydają się być w rzeczywistości (Seiter, Brusckie, Bai, 2002). Ludzie częściej oszukują nieznajomych niż osoby, które znają (Ennis, Vrij, Chance, 2008). Osoby z zaburzeniami psychicznymi (np.: psychopaci) mogą oszukiwać, aby 'zaspokoić' swoje stany emocjonalne (Siegel i in., 1986). W interakcjach z nieznajomymi oszukujemy, gdy mamy od osiągnięcia jakiś cel lub dla czystej przyjemności. Chociaż oszustwo jest powszechne, ludzie słabo wykrywają kłamstwa. Badania przeprowadzone w latach od 1943 do 2000 ustaliły, że ludzie mogą rozróżnić pomiędzy prawdą a kłamstwem tylko w 54% przypadków (DePaulo et al., 2003). Poziom wykrywania kłamstwa w komunikacie werbalnym był niski, co mogło częściowo wynikać ze 'stronniczości zaufania', które jest psychologicznie uwarunkowane, a osoby przebywające w naszym najbliższym otoczeniu darzymy zaufaniem, co zmniejsza obciążenie kognitywne, a tym samym obniża zdolność do wykrywania oszustwa (Levine, Kim, Park i Hughes, 2006). Wiele osób wierzy w prawdziwość wskazówek, które nie zawsze wskazują na kłamstwo. Wiara w nieindykatywne sygnały utrudniają dokonanie pomiaru dokładność w wykrywaniu kłamstwa (Global Deception Research Team, 2006; Vrij et al., 2000). Zaś sama kwestia znalezienia wyznaczników kłamstwa w dyskursie, który ma na celu analizę komunikacji werbalnej, nie otrzymała wystarczająco dużo uwagi, zwłaszcza biorąc pod uwagę aspekty międzykulturowe. Niektóre badania oferują sprzeczne wyniki w tej kwestii (por. Duran i in., 2010, Hauch 2012). Ponadto, w przeciwieństwie do badań nad kłamstwem w komunikacji niewerbalnej, które są ogólnie

spójne, niewiele zostało robione, aby ustalić, czy hipotetyczne cechy językowego oszustwa są również powszechne. W związku z tym, jeśli te struktury językowe nie są takie same w różnych kulturach, osoby próbujące wykryć werbalne kłamstwo u obcokrajowców, mówiących po angielsku, mogą mieć problemy z rozpoznaniem kłamstwa i prawdy, które to niedokładności mogą mieć poważne konsekwencje, szczególnie w kształtowaniu proces komunikacji i interakcji. Kwestia uniwersalności językowych cech kłamstwa wiąże się z drugą kwestią poruszoną w tym badaniu. W odniesieniu do zdolności do wykrywania oszustw przez osoby, uznano, że osoby zwykle osiągają dokładność na poziomie mniej więcej równym szansie (por. Reinhard i in. 2013). Kassin i Fong (1999) stwierdzili, że szkolenie w zakresie wykrywania kłamstw nie poprawia w znaczący umiejętności wykrywania kłamstwa, ale bardziej aktualne badania wykazały, że rzeczywiście szkolenie tych umiejętności może przyczynić się do rozwoju tej umiejętności (Vrij i in. 2000). Podczas gdy badano to w obrębie kultur zachodnich, inne badania wykazały, że wykrywanie oszustw jest również możliwe w różnych kulturach i że jednostki faktycznie osiągają ten sam poziom dokładności, niezależnie od tego, czy wykrywają oszustwo w swojej własnej kulturze, czy w różnych kulturach (Bond i Atoum, 2000). Niemniej jednak niewiele zrobiono w obrębie tej kwestii, obejmując tylko kilka różnych narodowości, nie poddając analizie relacji w kulturze polsko-amerykańskiej. Jest to trzeci problem, który zostanie poruszony w niniejszym badaniu. Ponadto, przeprowadzono niewiele badań dotyczących międzykulturowego postrzegania zwodniczej komunikacji w formie pisemnej i wskazane były dalsze prace nad międzykulturowymi uprzedzeniami w zakresie wykrywania oszustw dotyczących innych kultur. Kwestie te obejmują czwarty problem, który zostanie poświęcony w monografii.

Pytania badawcze:

Niniejsza monografia uwzględnia sposób, w jaki natywni mówcy (ang. native speakers) Amerykanie i Polacy, a także osoby wykazujące znajomość języka polskiego i amerykańskiego jako obcego, tworzą wiadomości o charakterze kłamstwa.

W mojej monografii próbuję odpowiedzieć na następujące pytania badawcze:

- (1) Jakie środki językowe używane są przez Amerykanów i Polaków podczas konstruowania kłamstwa?;
- (2) Jakie różnice językowe istnieją między komunikacją pisemną, w obrębie komunikacji za pośrednictwem komputera, pomiędzy Amerykanami i Polakami w tym kontekście ?;
- (3) W jaki sposób grupy różnią się pod względem dokładności i poziomu pewności w wykrywaniu kłamstwa w obrębie własnej kultury lub w interakcji z inną kulturą (US-PL);
- (4) Czy któraś z kultur wykazuje kulturowe uprzedzenia w identyfikacji kłamców?;
- (5) W jakim stopniu komunikacja za pośrednictwem komputera (ang. CMC) wpływa na budowanie kłamstwa w języku i jego wykrywanie?;

(6) W jaki sposób wyznawane wartości kulturowe wpływają na konstruowanie kłamstwa i dokładność jego wykrywania w obrębie jednej kultury i pomiędzy osobami z różnych kultur w komunikacji za pośrednictwem komputera (CMC)?;

(7) Jakie wskazówki są najbardziej wiarygodnymi wskaźnikami kłamstwa w obrębie jednej kultury i pomiędzy osobami z różnych kultur w komunikacji za pośrednictwem komputera (CMC)?

Niniejsza monografia stanowi próbę znalezienia odpowiedzi na powyższe pytania. Dokładniej, koncentruje się na badaniach empirycznych, które sprawdzają zmiany treści i języka wypowiedzi w komunikatach o charakterze kłamstwa i prawdy.

Organizacja rozprawy ze wskazaniem na wyniki badań:

Wskazana publikacja składa się z 9 rozdziałów, z czego rozdziały 1- 6 stanowią krytyczną analizę obecnego stanu wiedzy, zaś rozdziały 7-9 stanowią empiryczną weryfikację oferowanych podjęć z uwzględnieniem zauważonych nieścisłości w temacie kłamstwa w komunikacji.

Rozdział pierwszy prezentuje wyniki obszernego przeglądu literatury z zakresu komunikacji międzykulturowej oraz skuteczności komunikacji na odległość z uwzględnieniem moich komentarzy, które wskazują na pewne luki w tych teoriach. Dyskusji poddaję także aktualny stan badań międzykulturowych w dziedzinie systemów komunikacyjnych, a co za tym następuje wprowadzonych koncepcji teoretycznych. Moje badania wskazują na to, że pochodzenie z różnych kultur może wyrażać się w preferencyjnym uczestniczeniu w kanałach werbalnych podczas interakcji społecznych. Ponadto ukazuje, że osoby z różnych kultur mają tendencję do doceniania różnych umiejętności werbalnych w aspekcie komunikacji, pokazując tym samym zasadność tego, że powinno to stanowić główny powód, dla którego należy wziąć pod uwagę aspekt kulturowy i komunikacyjny.

W rozdziale drugim wskazuje na to, że korelacja pomiędzy komunikacją a kulturą jest bardzo silna poprzez dogłębne analizowanie przedstawionych modeli (np.: wybrane modele semiotyczne i kognitywne-m.in.: Hall, 1973; Halliday, 1979; Strauss and Quinn, 1997). Ponadto ukazuje, że poznawcze teorie kultury, wcześniej krytykowane za nadmierne koncentrowanie się na procesach wewnętrznych, pokazały znaczenie wspólnych schematów lub ram kulturowych w kształtowaniu znaczenia językowego w komunikacji, np.: teoria dysocjacji kognitywnej (Littlejohn i Foss, 2008); teoria symbolicznej interakcji (Gamble i Gamble, 2010); teoria amalgamacji pojęciowej (Fauconnier i Turner, 2002). Prezentuje stanowisko, w którym stwierdzam, że teorie oparte o aspekty socjokulturowe przedstawiają sposób, w jaki zarówno wewnętrzne procesy psychologiczne, jak i zewnętrzne praktyki społeczne pomagają sobie wzajemnie w dialektycznym rozwoju języka i kultury. W końcowej części rozdziału wyjaśniam, że relatywizm językowy, który wpływa na interpretację świat w oparciu o język i procesy poznawcze, nie stanowi sam w sobie ograniczenia, ale stanowi istotną podstawę do

zrozumienia interakcji między językami i kulturami. W tym rozdziale wskazuje, jak te pojęcia wpływają na proces kłamstwa, które jak wskazuje, posiada swoiste cechy w obrębie danej kultury.

W rozdziale trzecim dokonuje przeglądu teorii związanych z oszustwem i kłamstwem, jako że te dwa terminy często są używane w literaturze naprzemiennie, obrazując tym samym jeden proces (Buller i Burgoon, 1996; Camden, Motley, Wilson, 1984; DePaulo, Kashy, Kirkendol, Wyer, and Epstein, 1996). Zauważam, że kłamstwo wpływa na sam proces komunikacji na wielu poziomach, co przejawia się w mnogości podejść teoretycznych, które zostają poddane weryfikacji przeze mnie (m.in.: model dwutorowości perswazji ELM - Petty i Cacioppo's 1986; model heurystyczno-systemowy Eagly i Chaiken, 1993; MIE Model- DePaulo i Kirkendol, 1989). Zwracam uwagę, że wskaźniki mogą być maskowane, aby uczestnik procesu komunikacji nie mógł zidentyfikować wskaźników bądź też miał z tym problem. Zauważam, że można zmniejszyć wskaźniki za pomocą wielu środków bezpieczeństwa, które polegają na połączeniu określonych metod i podejść teoretycznych. Kanały komunikacyjne w takich przypadkach można zamknąć poprzez kompetencje odmowy lub narzędzia, jakimi jest osłona językowa z wykorzystaniem odpowiednich ram kognitywnych. Wskazuje też, że zaobserwowanie oszustwa, jest możliwe, jeśli pozna się jakie mechanizmy językowe i kognitywne wpływają na podejmowanie określonych decyzji komunikacyjnych. Zauważam, że podejmowanie tego typu decyzji nie jest sztywnym procesem, w którym dwoje ludzi może widzieć ten sam wskaźnik, a raczej jest to proces decyzyjny, który podlega różnym schematom - kulturowym, osobistym i poznawczym - których złożoność jest dostępna wyłącznie dla każdej jednostki.

W rozdziale czwartym poddaje dyskusji możliwość wykrycia oszustwa w komunikatach. W obrębie tego rozdziału przedstawiam przegląd istniejących teorii z tego zakresu łącząc je z elementami komunikacji oraz aspektem interkulturowym (por. Undeutsch 1989; Bond and DePaulo, 2006; Kassin et al., 2007; O'Sullivan et al., 2009). Dokonując dogłębnej analizy stanowisk, zauważam, że mimo tego, że wielu badaczy wskazuje zdolność człowieka do wykrywania oszustwa jak słabą, to niewielka ilość badaczy bierze pod uwagę możliwości wystąpienia indywidualnych różnic w zdolnościach wykrywania oszustwa. Postuluję, że obecność indywidualnych różnic w rozpoznawaniu oszustwa oraz tego, jak może to oddziaływać na osądy wykrywania oszustw, została jednak zaniedbana w poprzednich pracach. Moja praca, stanowi zatem rozszerzenie tego aspektu, koncentrując się na potencjalnych czynnikach, które mogą wpływać na dokładność oceny oszustwa poprzez badanie zarówno poziomu dokładności, jak i błędu prawdy, gdy jednostki dokonują międzykulturowych osądów.

Rozdział piąty rozpoczyna się od przeglądu głównych teoretycznych punktów widzenia, które zostały wdrożone w ramach badań nad komunikacją za pośrednictwem komputera (CMC) (np.: model SIDE -Spears i Lea, 1992; model SIP - Walther, 1992). W dokonywanym przeze mnie przeglądzie teorii, wskazuję na fakt, że w rzeczywistości pojawiają się inne procesy, które mogą spowodować zmiany w procesie komunikacji, a mianowicie nastawienie i zdolności komunikacyjne, pokazując, że użytkownicy CMC są

w stanie przezwyciężyć część dyskursywnych problemów w obrębie międzykulturowej organizacji komunikacji poprzez reinterpretację miejsca trafności przejścia i tym samym skorzystać z nowatorskiego konstytutywnego systemu ról. Informacje można również wyrazić za pomocą licznych "paralingwistycznych" sygnałów charakterystycznych dla tego medium komunikacji (np.: emotikony), których status był niedoceniany w poprzednich badaniach. Mając na uwadze, zaobserwowaną przeze mnie zmienność konceptu tożsamości w kontekście online, można wnioskować, że główna motywacja do kłamstwa online będzie miała swoją kontynuację w realnej komunikacji. Oferowany stan badań pokazuje, że można zauważyć, że słowne wskazówki do oszukiwania mogą być również zastosowane do dyskursu CMC, nawet jeśli praktyki te będą musiały zostać zmodyfikowane w oparciu o jakościowe i strukturalne osobliwości tego trybu interakcji. Dodatkowo, rodzaj oszustwa językowego dominującego w CMC oferuje nowy rodzaj oszustwa, w którym odpowiednie wskazówki nie zostały jeszcze dokładnie opracowane w szczególności pod kątem interakcji międzykulturowych.

Rozdział szósty koncentruje się na dokonaniu przeglądu stanu wiedzy związanego z oszustwem i jego odzwierciedleniem w teoriach językowych. Biorąc pod uwagę ten przegląd literatury, można mieć poczucie, że językowo uwarunkowane procesy będą miały bezpośrednie odzwierciedlenie w kształtowaniu treści zwodniczych. Podczas gdy ustalenia dotyczące liczby samodzielnych odniesień wydają się być dość niespójne, wydaje się, że literatura dotycząca niespójności np.: zaimka nie jest wystarczająca do ustalenia czy mamy do czynienia z oszustwem w języku. Wyniki odnoszące się do wykorzystania słów nacechowanych emocjonalnie i kognitywnie są rozbieżne. W kwestii wykorzystania określonej ilości słów, wydaje się, że inne nieokreślone czynniki, takie jak czas premedytacji, tematy i poziomy podejrzeń mogą generować sprzeczne wyniki. Wydaje się, że większa liczba czasowników modalnych jest typowa dla oszustwa. Spośród badań dotyczących przymiotników i przysłówków, można zaobserwować, że ich nadmierne używanie może przyczynić się do kłamstwa (Adams i Jarvis, 2006). Spośród badań analizujących przymiotniki i przysłówki, większość wskazuje, że wykorzystanie przymiotników i przysłówków do oznaczania kłamstwa, jest zasadne (Adam i Jarvis, 2006; Walczyk i in., 2009). Zaś aspekt opóźnienia odpowiedzi wydaje się być nowszym obszarem badań, a jego znaczenie najwyraźniej zależy od pytań wymiaru 'tak / nie' lub informacji (Walczyk i in., 2009) oraz tematu rozmowy (DePaulo i in. 2003). Podczas gdy Ali i Levine (2008) twierdzą, że nie ma językowych cech oszustwa, które są regularne we wszystkich badaniach, tak samo, jak Buller i in. (1996), którzy stwierdzają, że nie istnieją przewidywalne cechy językowego kłamstwa w komunikacji, wydaje się, że większość badań nie uwzględnia faktu, że niektóre cechy językowe mogą być uznane za charakterystyczne dla oszustwa, a inne mogą być wyraźniejsze dzięki bardziej zdefiniowanym kontekstom i konsekwencje dla czasu przygotowania odpowiedzi i poziomów podejrzenia ze strony odbiorcy. Dlatego określone konteksty mogą dać wyraźniejszy obraz. Wydaje się, że większość badań nie uwzględnia faktu, że niektóre cechy językowe mogą być uznane za charakterystyczne dla oszustwa, a inne mogą być wyraźniejsze dzięki bardziej zdefiniowanym kontekstom i być konsekwencją tego, że

niektóre treści wymagają większego nakładu czasowego na przygotowanie odpowiedzi, co rzutuje na ewentualny poziom podejrzenia ze strony odbiorcy (Walczyk i in. 2009).

Kolejna część pracy dotyczy przedstawienia rezultatów badań (rozdział siódmy, ósmy i dziewiąty) w oparciu o spostrzeżenia wynikające z analizy treści teoretycznych przedstawionych w powyższych częściach pracy. Prześledziwszy relewantną literaturę z zakresu omawianego tematu, proponuję zintegrowane podejście do analizy oszustwa w procesie komunikacji z uwzględnieniem dwóch kultur w przekazie z wykorzystaniem komputera. Rozdział siódmy przedstawia 7 pytań badawczych w oparciu, o które zostaje sprecyzowanych 16 hipotez badawczych, które mają na celu zweryfikowanie zmiennych wpływających na kształtowanie procesu konstruowania oszustwa w procesie komunikacji.

Badanie to wydaje się pasować do innych, biorąc pod uwagę, że językowe style osób opowiadających prawdę i kłamstwa różnią się od siebie. Postawiono także hipotezę, że sygnały w procesie amalgamacji tworzą lepsze markery diagnostyczne (patrz: DePaulo i in., 2003) niż wskazówki w izolacji, a stopień wykorzystania takich sygnałów jest stanowi podłoże do możliwości obliczenia czy dany tekst ma znamiona kłamstwa. Biorąc pod uwagę przegląd literatury, wskazania związane z wykrywaniem kłamstwa w języku: liczba słów, zaimki pierwszo- i trzecio- osobowe, niejasne referencje, ciągi czasowników, negacje, czasowniki kognitywne, przymiotnik i przysłówki, samo odniesienie, nieprawidłowości w wykorzystaniu czasów gramatycznych, czasowniki modalne, słowa nacechowane emocjonalnie, czas reakcji, i wykorzystanie fraz "um" / "uh", "wiesz". W tej części przedstawiam wyjściowy model badawczy, który zostaje w pierwszym etapie poddany weryfikacji za pomocą oprogramowania LIWIC oraz za pomocą SPSS 23, a wyniki otrzymane podczas analizy zostają ostatecznie zweryfikowane za pomocą metody statystycznej ANOVA. Otrzymane wyniki pokazują, że Amerykanie i Polacy kłamią inaczej. Oszustwa Amerykanów wykazywały więcej nieścisłości w zakresie zaimków, przymiotników i przysłówków i czasowników modalnych; i wykazywały więcej mniej negatywnych emocji niż ich treści prawdziwe. Kłamstwa Polaków wykazywały także więcej niespójności rzeczowych, ale miały mniej negacji niż ich prawdopodobne odpowiedniki.

Badanie z rozdziału siódmego zostało poszerzone w rozdziale ósmym o element komputerowego oraz naturalnego wykrywania kłamstwa. Sygnały, które wydawały się tak obiecujące przy klasyfikowaniu oszustwa w małym zestawie testów, nie działały tak dobrze w przypadku większej grupy niezauważanych stwierdzeń, identyfikując oszustwo nieco powyżej szansy. Nie oznacza to, że sygnały rozpoznane w pierwszym etapie badania były błędne; w ostateczności ustrukturyzowane podejście zastosowane przez badanie wykorzystało te same wskazówki z dużo większym powodzeniem. Jest prawdopodobne, że grupa testowa była zbyt mała, a wskazówka zbyt specyficzna, aby ta grupa została rozszerzona na szerszą populację. W związku z tym wskazówki nie są ani weryfikowane, ani kwestionowane. Ogólne wyniki potwierdzają wcześniejszą analizę jakościową oraz ją wzmacniają. Na uwagę zasługuje wyodrębniony przeze mnie element, nazywany MD, który zakłada korelacje elementów językowych w budowaniu oszustwa. Osiągnięcie określonego poziomu przewidywań oszustwa przy użyciu interakcji i

progresji MD wydaje się interesujące. Zaleta analizy statystycznej nie oznacza automatycznie, że opinia eksperta jest lepsza od maszyny rozpoznającej oszustwo.

Rozdział dziewiąty ma na celu scalenie wyników badań teoretycznych oraz badań empirycznych z poprzednich rozdziałów. Wyniki wskazują, że element kulturowy wydaje się być ważnym predykatorem przyjętych wartości kulturowych; podobnie promowane wartości kulturowe mają zasadniczy wpływ na formułowanie oszustwa w procesie komunikacji. Element kulturowy ma zazwyczaj bezpośredni i pośredni wpływ na kłamstwo, a wartości kulturowe pośredniczą w związku. Dodatkowym znaczącym rezultatem było to, że media i kulturowe aspekty używane w CMC wpływają na osiągnięcie prawdziwości osądu. Mając na celu przedstawienie niektórych z tych spostrzeżeń, w tym badaniu sprawdzono wiarygodność wskazówek, które prowadzą do oszustwa związane z kilkoma mediami CMC. Porównując kulturowo, wyniki dają szansę na zwiększenie możliwości wykrywania oszustw, co jest bardzo pożądane, biorąc pod uwagę typowe wskaźniki wykrywalności. To badanie jest eksperymentalne. Podmioty (później sędziowie) z Polski i USA będą proszone o znalezienie wskazówek i ustalenie wiarygodności stron trzecich, z których będą czytać wypowiedzi. Sędziowie ci będą również proszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania ankietowe dotyczące ich oszukańczych zachowań, znajomości mediów i wartości kulturowych. Modele badawcze przedstawione na poniższej ilustracji przyswoiły sobie wartości kulturowe w modelu oszukańczej komunikacji, aby pokazać ich wpływ na wykrywanie oszustw (tj. Sukces oceny prawdziwości) (model 1) i zachowania oszukańcze (model 2) w połączeniu z językowymi wskazówkami, które kształtują proces tworzenia nieuczciwej komunikacji. Przedstawiają interkulturowe wydarzenie komunikacyjne w środowisku komputerowym. Wartości mediów CMC w modelu 1 różnią się od wartości mediów komunikacyjnych w modelu 2 z dwóch powodów. Po pierwsze, obie zmienne odnoszą się do różnych pytań. Po drugie, dane będą zbierane dla dwóch zmiennych przy użyciu dwóch oddzielnych metodologii, co wpływa na ukształtowanie ostatecznego podejścia badawczego.

Podsumowując, oba podejścia do modelowania komunikacji z uwzględnieniem kłamstwa są przykładami zależności między niezależnymi zmiennymi: znajomością mediów (MF), wskaźnikami lingwistycznymi (LC), wykryciem wskazówki językowej (CD), mediami komunikacyjnymi (CM), wartościami kulturowymi (ECV) i kulturą (C) oraz zmiennych zależnych związanych z sukcesem oceny prawdziwości (VJS) i zachowaniami komunikacyjnymi o charakterze kłamstwa (DB). Aspekty związane z płcią i wiekiem (G-A), oparte na wcześniejszych badaniach, wykazały istnienie związku z komunikacją wykorzystującą treści o charakterze kłamstwa (Whitty 2002). Zdolność dwujęzyczna (BA) jest również zmienną kontrolną, ponieważ Polacy posługujący się językiem angielskim mogą mieć przewagę w zakresie poprawy zdolności wykrywania angielskich elementów w stosunku do tych, którzy nie mówią po angielsku. Podsumowując, szeroki przegląd wcześniejszych badań dotyczących kłamstwa w różnych źródłach, można zauważyć, że sygnały dotyczące wskazania kłamstwa w obrębie dyskursu nie działają konsekwentnie, jak sugerują artykuły badawcze. Podczas gdy Vrij (2008) proponuje ogólne tendencje w odniesieniu negacji, auto-odniesienia i generalizacji, w odniesieniu do teorii dotyczącej zachowania w stosunku do osób, które mogą kłamać, większość

wyników badań wykorzystuje niedoskonałe modele związane z kłamstwem, które były jedynie przeprowadzane w środowisku laboratoryjnym. Biorąc pod uwagę brak bodźców ze świata pojawia się pytanie, jak ważne są rozpoznane dotychczas sygnały i na ile wiarygodne.

Badanie to nie tylko omawia te krytyczne uwagi, ale przekazuje analizę kłamstw tekstowych badając rzeczywiste, wiadomości o charakterze kłamstwa w treściach pisemnych umieszczonych w dyskursie za pośrednictwem komputera, co wydaje się być innowacyjne, ponieważ sugeruje nowe podejścia do:

1. badanie treści na poziomie epizodu;
2. postrzeganie kłamstwa w dyskursie jako rozwoju epizodów;
3. mapowanie strategii językowych kłamstwa, które akceptuje przekazywanie swoich oszukańczych narracji w komunikacji międzykulturowej za pomocą CMC;
4. odnoszenia się do prawdopodobnego i oszukańczego języka w ramach tego samego dyskursu.

Ponadto badanie to wydaje się wyjątkowe, ponieważ bada skuteczność wskazówek i strategii lingwistycznych w zestawie testów stwierdzających przewidywanie kłamstwa w dyskursie międzykulturowym i dyskursie za pośrednictwem komputera.

Podsumowując badanie to wykazało, że Amerykanie i Polacy nie kłamią w ten sam sposób (pytanie badawcze nr 1). Językowe cechy oszustwa dla rdzennie anglojęzycznych Amerykanów nie są takie same dla obcokrajowców anglojęzycznych. Dlatego amerykańscy funkcjonariusze organów ścigania i analitycy nie mogą korzystać z tego samego szkolenia w procesie wykrywania kłamstwa używanego do oceny wiarygodności wypowiedzi Amerykanów, aby ocenić prawdziwość mowy Polaków. Może to prowadzić do fałszywego oskarżania Polaka o kłamstwo lub przeoczenie kłamstwa w przypadku Polaka. Ta dyskusja sugeruje również, że pewne językowe cechy kłamstwa mogą się różnić w zależności od kontekstów. Co więcej, wydaje się, że osobowość może być również czynnikiem, przynajmniej dla takich cech, jak liczba słów i ekspresja, który odgrywa istotną rolę. We wszystkich przypadkach ważne jest, aby osoby zajmujące się wykrywaniem kłamstw, opierały swoje osądy na wyjściowych próbach komunikacyjnych odnoszących się do danej osoby i szukali odchyleń od tej normy oraz tego, co może być normalne w danej sytuacji w odniesieniu do cech językowych.

Wyniki uzyskane w odpowiedzi na pytanie badacze nr 2 dotyczy również osób zajmujących się egzekwowaniem prawa i tymi, którzy pracują przy wykrywaniu kłamstwa. Najważniejszą różnicą językową między Amerykanami i Polakami jest dodawanie elementów zbędnych w procesie komunikacji, które wpływają na tworzenie wypowiedzi nadmiernie bogatej w informacje, które często nie są prawdziwe. Jest to znaczące szczególnie w przypadku Polaków, którzy mają tendencje do nadmiernego

dodawania informacji. Fakty, że Polacy są bardziej 'wylewni' językowo niż Amerykanie ogólnie, stanowi potencjalny wskaźnik domniemania oszustwa dla Amerykanów, którzy są oszczędni podczas produkcji słów. Biorąc pod uwagę różnicę w liczbie samoreferencji może to być również utrudnieniem dla analityków próbujących wykryć kłamstwa. Ponieważ istnieje wiele badań sugerujących, że niższa liczba odniesień do samych siebie może wskazywać na oszustwo. Jednakże, w polskiej kulturze, można zauważyć częstsze użycie samoreferencji niż w amerykańskiej kulturze, co może być potencjalną przesłanką dla osób badających prawdziwość komunikatu. Jeśli chodzi o wyrazy nacechowane emocjonalnie, Polacy używali znacznie więcej wyrazów pozytywnie nacechowanych emocjonalnie niż Amerykanie. Amerykanie zaś reagowali na pytania szybciej niż Polacy, co powinno uświadomić weryfikatorom kłamstw, że tendencji Polaków do poświęcenia nieco więcej czasu na odpowiedź, nie może być traktowana we wszystkich przypadkach jako wyznacznik kłamstwa. Na koniec, analizowanie częstotliwości wykorzystania frazy typu "wiesz" powinna być istotna w tego typu badaniach. Chociaż nie jest statystycznie istotnym wskaźnikiem oszustwa, sugeruję, aby ta cecha powinna zostać poddana dalszym badaniom, ponieważ wydaje się, że może to być językowa wskazówka, które może mieć potencjał przy budowaniu kłamstwa językowego.

Jeśli chodzi o pytanie badawcze nr 3, wydaje się również, że może istnieć dodatnia korelacja między poziomem ufności a dokładnością. Polacy wykazali, że są bardziej pewni swoich odpowiedzi niż Amerykanie, wydawali się również bardziej precyzyjni w wykrywaniu kłamstw wśród uczestników pochodzących z tej samej własnej kultury oraz osób z innej kultury tj. Amerykanów.

Mając na uwadze pytanie badawcze nr 4, wyniki te sugerują również, że każda kultura wykazuje mniejszy stopień ufności podczas absorpcji komunikatu językowego w kontakcie z obcą kulturą.

Ostatecznym celem tego badania było określenie najbardziej wiarygodnych wskaźników kłamstwa z wykorzystaniem CMC (pytania badawcze nr 5-7). Kilka wskazówek dotyczących kłamstwa było porównywalnych w obu kulturach, ale wykazano także różnice. Obie kultury wykazały nadmierne nadużywanie określonych cech językowych podczas kłamania, więc można założyć, że aspekt językowy ma wielkie znaczenie. W związku z tym te wskazówki mogą być najbardziej wiarygodnymi wskaźnikami kłamstwa w procesie komunikacji. Zaobserwowano również, że Polacy znacznie częściej kłamią podczas korzystania z CMC niż Amerykanie. Jednak obie kultury były podobne pod względem doboru tematów dotyczących kłamstw. Wydaje się interesujące, że polscy 'sędziowie' lepiej potrafili wykrywać kłamstwa w swojej własnej kulturze, podczas gdy amerykańscy 'sędziowie' byli lepiej w stanie wykryć kłamstwo na podłożu międzykulturowym, biorąc pod uwagę fakt, że ich zdolności językowe były czasami ograniczone. Ostatecznym celem tego badania było określenie najbardziej wiarygodne wskaźniki kłamstwa językowego stosowanego w CMC.

Podsumowanie z uwzględnieniem wykorzystanie wyników badań:

Wyniki tego badania mogą być punktem wyjścia do dalszych analiz w zakresie kłamstwa w języku i innych dziedzinach, ponieważ oferuje on pewne przydatne spostrzeżenia, które mogą zostać wykorzystane nie tylko przez językoznawców, ale psychologów lub osoby zajmujące się wykrywaniem przestępczości. Powyższa publikacja stanowi istotne studium na temat koncepcji oszustwa wyrażanego w języku, mechanizmach jakie warunkują jego tworzenie oraz wykrywanie, łącząc teorie znane w literaturze na temat oszustwa z teoriami, które nie stanowiły wcześniej pola zainteresowania badaczy, a także odnosząc go do komunikacji przez komputer.

O wartości dodanej pracy świadczy też jej polemiczny charakter i argumentacja podważająca metodologiczną poprawność wielu istniejących koncepcji dotyczących omawianego konceptu. Badanie to pokazuje, że oszustwo w komunikacji interkulturowej jest bardzo złożoną i osobliwą kwestią, pokazując, że wartość diagnostyczna poszczególnych zmiennych nie wydaje się być statyczna, ale opiera się na ich powiązaniu i interakcji z innymi sygnałami i kulturami, co oznacza potrzebę pewnej elastyczności w formułowaniu i wykrywaniu oszustwa w komunikacji międzykulturowej.

Praca ta ma znaczne walory praktyczne. Po pierwsze, badania te wypełniają szereg luk w badaniach nad oszustwami z językowego punktu widzenia oraz bada kłamstwa w kontekście realnym; po drugie, odnosi się do alternatywnej oceny oszustwa jako progresji; po trzecie, oferuje innowacyjne podejście do badania oszustwa z wykorzystaniem budowy epizodów; i wreszcie, wnosi istotny wkład w rosnącą bazę wiedzy o oszustwie w języku, a zwłaszcza w tekstowym oszustwie dyskursu, który konstruowany w komunikacji za pośrednictwem komputera na podłożu interkulturowym.

Konsekwencje wyników tego badania dla kolejnych badań w zakresie kłamstwa w języku wydają się być znaczące. Po pierwsze, traktowanie kłamstwa językowego jako progresji w procesie komunikacji ma wpływ na sposób, w jaki język wprowadzający kłamstwo zostanie poddany badaniom w przyszłości. Ten punkt widzenia nie jest całkowicie nowy. Burgoon i Qin (2006) oraz Zhou et al. (2004) przeprowadzili badania nad kłamstwem jako postęp w komunikacji interaktywnej, ale żadne z badań nie traktowało kłamstwa jako progresu w komunikacji indywidualnej. Mam nadzieję, że zaprezentowana przeze mnie analiza strategii zainspiruje badaczy do zaakceptowania progresywnego spojrzenia na kłamstwo i rozważą podejście, które wskazuje, że poszczególne wskazówki w interakcji mogą być lepszymi prognostykatorami niż sygnały łączone lub izolowane. Co więcej, partycja epizodów stanowi substytut analizy całych zdań, umożliwiając sprawdzenie wskazówek związanych z kłamstwem na dwóch poziomach. Dodatkowo, partycja epizodów pozwala na mapowanie wskazówek językowych w progresji w kontekście międzykulturowym, bez którego identyfikacja strategii językowej w obrębie kłamstw nie byłaby prawdopodobna. Budowa epizodu ma również wpływ na rozpoznawanie kłamstwa j przez pominięcie, zakładając, że nowe struktury odcinków wskazują na nieciągłość w danej formie. Sukces tego badania polegającego na wykorzystaniu lingwistycznych wskazówek i analizy strategii w celu przewidywania kłamstwa w obrębie komunikatu

sugeruje, że ‘wyciek językowy’ odgrywa niewielką rolę w kłamstwie tekstowym, przynajmniej w kontekście pisemnych treści.

Badania te wypełniają szereg luk w badaniach nad kłamstwem w języku. Po pierwsze, bada kłamstwo językowe w kontekście realnym; po drugie, odnosi się do alternatywnej oceny kłamstwa jako progresji; po trzecie, oferuje innowacyjne podejście do badania kłamstwa językowego z wykorzystaniem budowy epizodów; i wreszcie, wnosi istotny wkład w rosnącą bazę wiedzy o zwodniczym języku, a zwłaszcza w dyskursie zawierającą kłamstwo

Badanie to pokazuje, że kłamstwo w komunikacji ma charakter bardzo złożony, pokazując, że wartość diagnostyczna poszczególnych sygnałów nie wydaje się statyczna, ale opiera się na ich powiązaniu i interakcji z innymi sygnałami i kulturami, co oznacza potrzebę pewnej elastyczności w procesie komunikacji.

Bibliografia:

- Adams, S.H., Jarvis J.P. (2006). Indicators of veracity and deception: an analysis of written statements made to police. *Speech, language and the law*, 13(1). Equinox Publishing Ltd.
- Ali, M., Levine, T.. (2008). The language of truthful and deceptive denials and confessions. *Communication reports*, 21(2), 82–91.
- Bond, C. F., Atoum, A. O. (2000). International deception. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 385-395.
- Bond, C. F., DePaulo, B. M. (2006). Accuracy of deception judgments. *Personality and Social Psychology Reports*, 10(3), 214-234.
- Buller, D. B., Burgoon, J. (1994). Deception: Strategic and nonstrategic communication. In J. A. Daly & J. M. Wiemann (Eds.). *Strategic interpersonal communication* (pp. 191-223). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Buller, D. B., Burgoon, J. K., Buslig, A., Roiger, J. (1996). Testing interpersonal deception theory: The language of interpersonal deception. *Communication Theory*, 6(3), 268-288.
- Burgoon, J. K., Qin, T. T. (2006). The dynamic nature of deceptive verbal communication. *Journal of Language and Social Psychology*, 25(1), 76-96. doi: 10.1177/026192x05284482
- Camden, C., Motley, M. T., Wilson, A. (1984). White lies in interpersonal communication: A taxonomy and preliminary investigation of social motivations. *Western Journal of Speech Communication*. 48.309-325
- DePaulo, B. M., Kirkendol, S. E. (1989). The motivational impairment effect in the communication of deception. In J. C. Yuille (Ed.), *Credibility assessment* (pp. 51-70). Dordrecht, the Netherlands: Kluwer
- DePaulo, B. M., Kashy, D. A., Kirkendol, S. E., Wyer, M. M., Epstein, J. A. (1996). Lying in everyday life. *Journal of Personality and Social Psychology*. 70. 979-995
- DePaulo, B.M., Lindsay, J. J., Malone, B. E., Muhlenbruck, L., Charlton, K., Cooper, H. (2003). Cues to deception. *American Psychological Association*, 129, 74-118, doi: 10.1037/0033-2909.129.1.74
- Duran, N.D.; Hall, Ch., McCarthy, P., McNamara, M.. (2010). The linguistic correlates of conversational deception: Comparing natural language processing technologies. *Applied psycholinguistics*, 31(3), 439–462.
- Eagly AH, Chaiken S. (1993). *The Psychology of Attitudes*. Orlando, FL: Harcourt Brace Jovanovich
- Ennis, E., Vrij, A. Chance, C. (2008), Individual differences and lying in everyday life. *Journal of social and personal relationships*, 25(1), 105- 118. doi:10.1177/0265407507
- Fauconnier, G., Turner, M. (2002). *The way we think. Conceptual blending and the Mind's hidden complexities*. USA : Basic book

- Gamble, T.K. Gamble, M. (2010). *Communication Works*. 10th ed. New York: McGraw-Hill.
- Global Deception Research Team.(2006). A world of lies. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37, 60-74.
- Hall, E. T. (1979). *The silent language*. New York: Doubleday Anchor.
- Halliday, M.A. (1973). *Explorations in the functions of language*. London: Edward Arnold.
- Hauch, V.; Masip, J.; Blandón-Gitlin, I.; Sporer, S.L. (2012). Linguistic cues to deception assessed by computer programs: A meta-analysis. *Proceedings of the workshop on computational approaches to deception detection*, Avignon, France
- Kassin, S. M, Leo, R. A., Meissner, C. A., Richman, K. D., Colwell, L. H., Leach, A.-M., La Fon, D. (2007). Police interviewing and interrogation: A self-report survey of police practices and beliefs. *Law and Human Behavior*, 31, 381-400. doi: 10.1007/s10979-006-9073-5
- Kassin, S.M. Fong, S.T. (1999). "I'm innocent!": Effects of training on judgments of truth and deception in the interrogation room. *Law and Human Behavior*, 23(5), 499– 516.755–774.
- Levine, T. R., Kim, R. K., Park, H. S., Hughes, M. (2006). Deception detection accuracy is a predictable linear function of message veracity base-rate: A formal test of park and levine's probability model. *Communication Monographs*, 73(3), 243-260.
- Littlejohn, S.W., Foss, K.A. (2008). *Theories of Human Communication*. CA: Thomson Wadsworth.
- O’Sullivan, M., Frank, M. G., Hurley, C. M., Tiwana, J. (2009). Police lie detection accuracy: The effect of lie scenario. *Law and Human Behavior*, 33, 530-538. doi: 10.1007/s10979-008-9166-4
- Petty, R. E., Cacioppo, J. T. (1986). The Elaboration Likelihood Model of persuasion. In L. Berkowitz (ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 19, pp. 123–205). New York: Academic Press.
- Reinhard, M.A.; Scharmach, M; Müller, M. (2013). It's not what you are, it's what you know: Experience, beliefs, and the detection of deception in employment interviews. *Journal of Applied Social Psychology*, 43(3), 467–79.
- Seiter, J. S., Brusckke, J., Bai, B. (2002). The acceptability of deception as a function of perceiver’s culture, deceiver’s intention, and deceiverdeceived relationship. *Western Journal of Communication*, 66, 158- 180.
- Siegel, J., Dubrovsky, V., Kiesler, S., McGuire, T. W. (1986). Group processes in computer-mediated communication. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 37, 157-187.
- Spears, R., Lea, M. (1992). Social influence and the influence of the’social’in computer-mediated communication. In M. Lea (Ed.), *Contexts of computer-mediated communication* (pp. 30–65). Hemel Hempstead, England: Harvester Wheatsheaf
- Strauss, C., Quinn, N.(1997) *A Cognitive Theory of Cultural Meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Undeutsch, U. (1989). The development of statement reality analysis. In J. C. Yuille (Ed.), *Credibility assessment* (pp. 101–119). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Vrij, A. (2000) *Detecting Lies and Deceit: The psychology of lying and the implications for professional practice*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Vrij, A. (2008) *Detecting Lies and Deceit: Pitfalls and Opportunities*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
- Vrij, A., Edward, K., Roberts, K. P., Bull, R. (2000). Detecting deceit via analysis of verbal and nonverbal behavior. *Journal of Nonverbal Behavior*, 24(4), 239-263
- Walther, J. B. (1992). Interpersonal effects in computer-mediated interaction: A relational perspective. *Communication Research* 19, 37.
- Whitty, M. T. (2002). “Liar, liar! An examination of how open, supportive and honest people are in chat rooms.” *Computers in Human Behavior* **18**: 343-352

Zhou, L., Burgoon, J. K., Nunamaker, J. F., Twitchell, D. (2004) Automating linguistics based cues for detecting deception in text-based asynchronous computer-mediated communication. *Group Decision and Negotiation*, 13(1), 81-106.

d) Publikacje wchodzące w skład osiągnięcia naukowego

Cykl publikacji poświęcony perswazji, manipulacji i kłamstwu w języku:

Poniżej przedstawiam szczegóły bibliograficzne publikacji do oceny, stanowiących uzupełnienie do zgłoszonego głównego dokonania, w rozumieniu osiągnięcia naukowego. Oprócz jednej pracy, wszystkie pozostałe prace zostały złożone do publikacji i opublikowane w języku angielskim w międzynarodowych zbiorach oraz/lub wydawnictwach. Pełne lub częściowe teksty tych publikacji można też znaleźć w Internecie (zał.3), co mam nadzieję, wpływa pozytywnie na ich międzynarodową rozpoznawalność.

Cykl publikacji poświęcony perswazji, manipulacji i kłamstwu w języku zawiera następujące publikacje:

Artykuły w zbiorach recenzowanych

- (1) **Kuzio, A. (2018)** Analysis of lying cues detected by men, women, the self, and others: A case study of Polish speakers. In: *Interdisciplinary views on the English language, literature and culture*. Eds. Leszek Szymański, Joanna Zawodniak, Agnieszka Łobodziec, Marek Smoluk. Zielona Góra : Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Zielonogóskiego, s. 108—121
- (2) **Kuzio, A. (2016)** Linguistic features of persuasion used by MPs in parliamentary debates *W: From Motion to Emotion. Aspects of Physical and Cultural Embodiment in Language / Marek Kuźniak, Bożena Rozwadowska, Michał Szawerna (eds.)* .- Frankfurt am Main : Peter Lang Edition.
- (3) **Kuzio, A. (2015)** Deixis as a linguistic cue to detecting deception in online dating websites: a case study of Polish and English. In: *Języki obce i kultura: nowe konteksty edukacyjne = Foreign languages and cultures: new educational contexts*. Eds. Dorota Gonigroszek . Piotrków Trybunalski : Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie.
- (4) **Kuzio, A. (2015)**. The Persuasive Role of Compliments: a Contrastive Analysis of Compliments and Responses in English, Polish and Russian. In: *European Transfer of Culture in Literature, Language and Foreign Teaching: A Monograph Celebrating Academic Collaboration between Nysa and Lviv / ed. by Mariusz Kamiński, Marcin Walczyński, Małgorzata Kurpiel, Michail Bilinsky, Alla Paslavskaja* .Nysa : Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie.
- (5) **Kuzio, A. (2014)**. Deceptive communication in intercultural context: an examination of online chatters' international deception in Polish and English. In: *Language in culture - culture in language*. Eds. Anna D. Biedrzyńska,

Michał Palmowski . Nowy Sącz : Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu.

Artykuły w czasopismach

- (6) **Kuzio, A. (2017).** The influence of training on detecting lying in language: A case study of native speakers of Polish using English as a learned language. *Rocznik Lubuski: Co nas łączy? Nauki społeczne wobec podzielonego świata*. Vol. 43 (2)
- (7) **Kuzio, A. (2017)** The Role of Deceptive Claims Disguised by Humor in Shaping Advertisements Attitude towards Deception in English. *Art Logos (The Art of Word)* .1, s. 185-197
- (8) **Kuzio, A. (2015)** Persuasive Communication in Social Media Advertising: A Case Study of Polish and English. *Journal of Language, Literature and Culture* 2(3), s. 39—47.
- (9) **Kuzio, A. (2014)** Difficulty in Generating Truthful and Deceptive Messages : a Case Study of Polish and English. *International Journal of Languages and Literatures* Vol. 2, No. 1,s. 1—13.

Wspólnym mianownikiem wymienionych powyżej publikacji jest szeroko pojęte zjawisko perswazji oraz manipulacji, a głównie odmiana tych aspektów, jakim jest oszustwo w ujęciu językoznawstwa pragmatycznego i kognitywnego w połączeniu z krytyczną analizą dyskursu oraz komunikacją z wykorzystaniem komputera (CMC).

Prace te ugruntowane są nie tylko w literaturze na te tematy, która sama w sobie stanowi już obszerny i zróżnicowany obszar (np. modele komunikacyjne uwzględniające oszustwo werbalne czy niezliczone semantyczne, kognitywne i pragmatyczne opisy obranych aspektów komunikacji z uwzględnieniem dyskursu perswazyjno-manipulacyjnego), ale i w rozmaitych postulatach i postawach badawczych wywodzących się z różnorodnych dziedzin językoznawstwa (np. kognitywna teoria integracji konceptu oszustwa w oparciu krytyczną analizę dyskursu, aspekt tłumaczenia w obrębie możliwości manipulowania wybranymi treściami, pragmatyczny model komunikacji według Grice'a, teorie grzeczności oraz komunikacje z wykorzystaniem komputera).

Poza tym, moje prace odnoszą się do różnych zjawisk (np. komunikacja niewerbalna w komunikacji za pośrednictwem komputera, emocjach wyrażanych werbalnie w oszustwach o podłożu werbalnym, kształtowaniu umiejętności budowania oszustwa w kontekście interkulturowym) wywodzących się z różnych rodzajów dyskursu (medialnego, np. reklama, a także prywatnego, np. komunikacja przez Internet czy codzienne interakcje). W swoich poszczególnych pracach specjalny nacisk kładę na rozwijanie metodologii badań nad kłamstwem w dyskursie interkulturowym w połączeniu z wykorzystaniem komunikacji za pośrednictwem komputera, łącząc tym

samym różnorodne podejścia i dziedziny językoznawcze a nawet humanistyczne, a także psychologiczne.

Nawiązując do znaczącej literatury, często podejmuję polemikę z różnymi autorami, wysuwam niezależne tezy oraz przedstawiam własne modele interpretacyjne, a także kategoryzacje określonych zjawisk językowych. Mam nadzieję, że moje prace mogą przyczynić się do dyskusje wśród badaczy zajmujących się interesującymi mnie zjawiskami, nawet jeśli pomogą one nie tylko pozyskać adherentów, ale i krytyków. Wierzę, że debata oraz krytyka dają podstawę rozwoju wiedzy i nauki, co przyświeca także moim działaniom jako naukowca. Mogę wnioskować, że wyniki moich badań posłużą nie tylko działaniom naukowym, ale mogą zostać szeroko wykorzystane w rozwoju technologii oraz biznesu.

Poza redakcją monografii, opublikowałam wiele artykułów na temat oszustwa w języku i konceptów, które są w bezpośredniej relacji z tym zagadnieniem.

Artykuł *Linguistic features of persuasion used by MPs in parliamentary debates* ukazuje, że wykorzystanie językowych środków, często wykorzystywanych przy tworzeniu treści perswazyjno-manipulacyjnych, może być wysoce kontrolowane przez uczestników aktu komunikacyjnego, a tym samym pokazując, że uczestnicy interakcji są w pewnych okolicznościach w stanie kontrolować konstruowanie językowych oszustw.

W kolejnych artykułach pokazuje, że nie tylko środowisko komunikacyjne jest w stanie wpłynąć na budowanie kłamstwa językowego. W artykule *Analysis of lying cues detected by men, women, the self, and others: A case study of Polish speakers* (15 stron) dowodzę, że sposób postrzegania oszustwa językowego w dyskursie różni się od płci osoby wyeksponowanej na ten czynnik, co uzyskuje potwierdzenie w weryfikacji statystycznej w oparciu o BRDB oraz statystyki inferencyjne. Artykuł pt. *The Persuasive Role of Compliments: a Contrastive Analysis of Compliments and Responses in English, Polish and Russian* (12 stron) ukazuje, że sytuacje, kiedy oszustwo może się pojawić, nie stwarzając dużego zagrożenia dla uczestników interakcji- komplementowanie, jest także swoistą cechą uwarunkowaną kulturowo. W tym artykule wskazuje, że niektóre rodzaje kłamstw nawet na podłożu międzykulturowym są konieczne, aby zachować zasady teorii grzeczności i podtrzymać interakcję.

Nie tylko sama kultura determinuje process oszustwa językowego, ale także cechy komunikacyjne danych interkloutorów, co obrazuje artykuł *Deceptive communication in intercultural context: an examination of online chatters' international deception in Polish and English* (11 stron). W badaniu wskazuję, że interakcje międzyludzkie w obrębie dwóch różnych kultur, wykazują różne motywacje w użyciu oszustwa. Nowością jest wskazanie, że uczestnicy interakcji postrzegają wykorzystanie oszustwa werbalnego, jak element humoru, a także wskazują, że wykorzystanie kłamstwa

językowego ma na celu ochronę ich psychiki przed znaczną ingerencją ze strony uczestników aktu komunikacyjnego. Uczestnicy badania wskazali, że są dobrzy w wykrywaniu innych oszustw interpersonalnych online, a także byli przekonani, że ich oszustwa były rzadko wykrywane przez innych, co wpływa na kształtowanie więzi społeczno-komunikacyjnych.

Inny temat moich badań stanowi oddziaływanie określonych środków językowych jako narzędzi wykorzystywanych w tworzeniu retoryki kłamstwa w dyskursie. Artykułem stanowiącym punkt wyjściowy do tych rozważań jest tekst *Difficulty in Generating Truthful and Deceptive Messages: a Case Study of Polish and English* (13 stron), w którym potwierdzam, niezależnie od pewnych ograniczeń, oszustwo jest mniej wymagające aktem kognitywnym niż prawda.

Artykuł *Deixis as a linguistic cue to detecting deception in online dating websites: a case study of Polish and English* (15 stron) pokazuje, że 'deixis' nie jest elementem, który koniecznie musi wskazywać na możliwość oszustwa językowego, szczególnie że język polski wykazuje inne możliwości gramatyczne (np.: fleksja) niż język angielski, a różnice w użyciu wynikają z zasad gramatycznych, a nie jak wcześniejsze badania wskazują- wskazują na oszustwo w języku.

Kolejnym aspektem, któremu poświęcam uwagę w swojej pracy jest kwestia nabywania umiejętności kłamania w drodze treningu. W artykule *The influence of training on detecting lying in language: a case study of native speakers of Polish using English as a learned language* (16 stron) wskazuje, że lepsze zrozumienie niespójności komunikacji w oparciu o różne wzorce w różnych kulturach nie tylko prowadzą do większej skuteczności komunikacji, ale także wzmocnienia w dokładności oceny wykrycia kłamstwa. Biorąc pod uwagę, że zdolność do dekodowania niewerbalnego i werbalnego zachowanie jest raczej rezultatem uczenia się i treningu niż wrodzonych umiejętności; szkolenie międzykulturowe w połączeniu z wykrywaniem kłamstw powinno stanowić element integralny w procesie przyswajania języka obcego.

Zajmując się dyskursem międzykulturowym oraz komunikacją za pośrednictwem mediów, skupiam się także na kłamstwie w reklamie, która jest obecna w Internecie. W artykule zatytułowanym *The Role of Deceptive Claims Disguised by Humor in Shaping Advertisements Attitude towards Deception in English* (13 stron) przedstawiam zintegrowane podejście wykorzystujące humor jako narzędzie przyczyniające się do generowania kłamstwa w języku. W poprzednich badaniach wskazywano, że kłamstwo/oszustwo generuje mniej korzystne nastawienie do reklamy. Wyniki moich badań, zaprezentowane w powyższym artykule, że integracja humor wraz treściami zwodniczymi wywołuje korzystniejsze nastawienie w stronę reklamy, w porównaniu do reklam zawierających jedynie treści zwodnicze bez elementu humoru.

Zaś w artykule *Persuasive Communication in Social Media Advertising: A Case Study of Polish and English* (9 stron) skupiam się na pokazaniu technik komunikacyjnych wykorzystywanych w generowaniu reklam w mediach społecznościowych; w badanych przypadkach, kiedy chodzi o uniwersalne media społecznościowe, moje badanie wskazuje, że wykorzystane narzędzie perswazyjno-manipulacyjne mają charakter uniwersalny ze względu na szeroki dostęp odbiorców z różnych kultur.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

5.1. Dorobek publikacyjny

Od obrony rozprawy doktorskiej, opublikowałam 3 monografie, współredagowałam 4 tomy oraz wydałam 34 artykuły, podczas gdy kolejne 2 artykuły zostało obecnie przyjęte do druku i część z tych artykułów jest obecnie w druku.

Moje artykuły zostały opublikowane w anonimowo recenzowanych zbiorach (między innymi nakładem wydawnictw John Benjamins i Mouton de Gruyter) lub czasopismach (między innymi w: *Argumentation*, *Art. Logos*, *Rocznik Kongitywistyczny*).

Ponadto, opublikowałam dwie recenzje książek, które są tematycznie związane z moimi badaniami.

Jedynie 2 artykuły zostały napisane są w języku polskim, podczas gdy reszta moich publikacji powstała w języku angielskim, mając tym samym zasięg międzynarodowy. Artykuły, które powstały w języku polskim, mają przyczynić się do popularyzacji nauki w kraju, dając tym samym szansę rodzimym naukowcom szansę zapoznania się z wynikami badań interkulturowych w obszarze badanego przeze mnie tematu.

Indeks Hirscha dla moich publikacji wynosi 3 (zgodnie z *Publish or Perish*).

W załączniku nr 3, znajduje się pełna lista moich publikacji wraz z dostępnymi linkami do stron internetowych wydawnictw i czasopism oraz pozostałych miejsc, gdzie można znaleźć opisy moich książek lub artykułów.

Mam nadzieję, że osiągalność moich publikacji wpłynie na ich rozpoznawanie oraz cytowanie w kolejnych latach.

Oprócz wachlarza zaprezentowanych w poprzedniej sekcji publikacji związanych z tematem perswazji, manipulacji i kłamstwa w języku, w moich pozostałych pracach zajęłam się analizą szeroko rozumianego konceptu jakim jest komunikacja, który wpisuje się w zagadnienia związane z analizą dyskursu. Postuluję nowe podejścia, także wskazuję na istotne kwestie, którym należy poświęcić znaczną uwagę w świetle rozwoju językoznawstwa.

5.1.1. *Cykl publikacji poświęconych komunikacji za pośrednictwem komputera (ang. CMC)*

Cykl publikacji poświęconych komunikacji za pośrednictwem komputera (ang. CMC) zawiera następujące publikacje:

a) Redakcja monografii

- (1) **Kuzio, A.**, Kowal, J. Wawrzak-Chodaczek, M. (2016). Social communication in the real and virtual world, *Vol. 1: Linguistic dimensions of communication*. Saarbrücken : LAP LAMBERT Academic Publishing.
- (2) Wawrzak-Chodaczek, M., Kowal, J. **Kuzio, A.** (2016). Social communication in the real and virtual world, *Vol. 2: Social dimensions of communication*. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing.
- (3) Kowal, J., Wawrzak-Chodaczek, M., **Kuzio, A.** (2016). Social communication in the real and virtual world, *Vol. 3: Communication aspects of marketing, management and tourism*. Saarbrücken : LAP LAMBERT Academic Publishing.
- (4) **Kuzio, A.**, Kowal, J., Wawrzak-Chodaczek, M. (2015). Communication and Information Technology in Society, *Volume 3: Social Communication*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

b) Artykuły w zbiorach recenzowanych:

- (5) **Kuzio, A.** (2015). The amelioration of stereotypes in computer-mediated communication versus vocal communication: a reproduction involving three theoretical models. W: *Communication and Information Technology in Society, Volume 3: Social Communication* / ed. Anna Kuzio, Jolanta Kowal, Mirosława Wawrzak-Chodaczek . Newcastle upon Tyne : Cambridge Scholars Publishing.

c) Artykuły w czasopismach:

- (6) **Kuzio, A.** (2016). Shaping gender identity in virtual communication: a case study of Poles. *ICTM 2016 Proceedings of the International Conference on ICT Management for Global Competitiveness and Economic Growth in Emerging Economies: Economic, Cultural and Social Innovations for Human Capital in Transition Economies*. Wrocław : University of Wrocław, s.85-103
- (7) **Kuzio, A.** (2016). Znaczenie mediów w kształtowaniu interakcji przestrzenno-społecznej. *Dyskursy o kulturze 1*, s. 91—103.
- (8) **Kuzio, A.** (2015) The Role of References and Emotions in Creating Deceptive Messages on Online Dating Websites: A Case Study of English and Polish. *International Journal of Language, Literature and Culture* Vol. 2, No. 5, s. 72—78.
- (9) **Kuzio, A.** (2015). The role of emoticons in shaping nonverbal communication in computer-mediated communication. *ICTM 2015 Proceedings of the Third*

International Conference on ICT Management for Global Competitiveness and Economic Growth in Emerging Economies ICTM 2015: Socio-economic sciences and challenges of modern technology and planetary communication.
Wrocław : Uniwersytet Wrocławski, 2015,s. 138

Jestem redaktorem recenzowanych międzynarodowych tomów dotyczących tematyki komunikacji w którym szczególne miejsce w obliczu moich badań zajmuje seria publikacji związanych z CMC. W ramach badań nad rolą komunikacji za pośrednictwem komputera współtworzyłam 3 tomy wraz z J. Kowal oraz M. Wawrzak-Chodaczek.

Pierwsza część **Social communication in the real and virtual world, Vol. 1 : Linguistic dimensions of communication** bada aktualną literaturę dotyczącą komunikacji w świecie rzeczywistym i wirtualnym, która może pomóc w formułowaniu współczesnych kierunków badań. Szczególną uwagę poświęcono teoretycznym aspektom procesu komunikacji, uwzględniając przy tym badanie wpływu społecznego na proces komunikacji i nauczania. Niniejsza monografia oferuje wgląd w teorię z zakresu komunikacji i stanowi uzupełnienie ewentualnych luk, które pojawiły się we wcześniejszych opracowaniach teoretyczno-empirycznych.

Tom drugi **Social communication in the real and virtual world, Vol. 2 : Social dimensions of communication**, który obejmuje 12 artykułów, oferuje czytelnikowi szeroką klasyfikację zagrożeń wynikających ze stylu życia i wzorców komunikacyjnych we współczesnej kulturze, podając przykłady możliwych sposobów przezwyciężenia tych zagrożeń i omawia, w jaki sposób kompetencje komunikacyjne zarówno nauczycieli i uczniów, korzystających z CMC, mogą przyczynić się do procesu kształtowania skutecznej komunikacji, w szczególności rozwiązywania, rozwijaniu i utrzymywaniu kontaktów międzyludzkich.

Zaś tom trzeci **Social communication in the real and virtual world, Vol. 3 : Communication aspects of marketing, management and tourism**, zawierającym 13 artykułów, przedstawia teorie komunikacji, które są bardziej osadzone w realiach ekonomiczno-biznesowych. Niniejszy tom zawiera omówienie różnych zagadnień związanych z komunikacją społeczną w świecie rzeczywistym i wirtualnym oraz jej wymiary w obszarze marketingu, zarządzania i turystyki, zawierając przy tym aspekty psychospołeczne. Niniejszy tom ma na celu rozszerzenie istniejących kierunków badań i wiedzy w tych dziedzinach nauki, pokazując, że nauki humanistyczne mogą być również skutecznie powiązane z obszarem biznesowym.

Szczególne miejsce w obliczu moich badań zajmuje **Communication and Information Technology in Society, Volume 3: Social Communication** Jest to wartościowa publikacja, przed wszystkim ze względu na zawartość merytoryczną. Na wolumen składa się dwanaście rozdziałów związanych z komunikacją za pośrednictwem komputera, w tym poruszającą takie zagadnienia jak interkulturowy wymiar komunikacji, perswazji, manipulacji, komunikacji za pośrednictwem komputera a także oszustwa, które integrują międzynarodowe środowisko naukowe, a

zaprezentowane artykuły pochodzą spod pióra szanowanych naukowców jak i młodych, aspirujących badaczy. Publikacja oferuje także analizę psychospołecznych i pedagogicznych aspektów rozwoju komunikacji i mediów. Stanowi duży wkład w dyskusję na temat roli mediów we współczesnym świecie i bada szereg problemów w dziedzinie nauk społecznych, kulturoznawstwa i edukacji. Przedstawione tu poglądy oferują spostrzeżenia z rozwijających się krajów europejskich i odzwierciedlają fakt, że globalizacja stanowi odzwierciedlenie kulturowo zróżnicowanych społeczeństw. Sama jestem też autorem dwóch rozdziałów (stanowiących łącznie 28 stron) w tejże publikacji, przy czym jeden artykuł powstał we współpracy z J. Kowal.

W artykule *Znaczenie mediów w kształtowaniu interakcji przestrzenno-społecznej* w którym przedstawiam nowe założenia modelowe warunkujące proces komunikacji, dostarczają informacji dotyczących wpływu na zachowania przestrzennych i na kształtowanie przynależności do wspólnoty. Dane te potwierdzają wzajemny wpływ interakcji społecznych oraz mediów w kształtowaniu więzi społecznych. Ten artykuł stanowi fundament do empirycznego pomiaru zachowań przestrzennych i ich wpływ na więzi społeczno-komunikacyjne. Zaprezentowane wyniki badań pokazują, że wraz ze wzrostem mobilności, świadomości medialnej i zmianami w obrębie struktur społecznych, można zaobserwować wyraźne zwiększenie świadomości w sferze interakcji werbalnych i niewerbalnych, które zapewniają korzyści dla uczestników tego procesu.

Kolejne z moich zainteresowań obejmuje zagadnienia języka płci społecznej i sposób reprezentacji językowej płci w mediach internetowych. W *Shaping gender identity in virtual communication: a case study of Poles*, który pojawił się w publikacji ICT Management for Global Competitiveness and Economic Growth in Emerging Economies (ICTM) także edytowanej przeze mnie, a później został ujęty w Web of Science, dyskutuję na temat problemów metodologicznych, jakimi obarczone są badania nad takimi zmiennymi jak płeć, medium komunikacyjne oraz proces komunikacyjny. Celem tego artykułu jest pokazanie, w jaki sposób jednostki kształtują swoją tożsamość w komunikacji za pośrednictwem komputera (CMC). Po rekonstrukcji narzędzia komunikacyjnego, z którym są zaznajomieni, każdy uczestnik został poproszony o ocenę stworzonej wiadomości tekstowej za pomocą Bem Sex-Role Inventory (BSRI). W tym badaniu wykorzystano projekt czynnikowy "2x2", który manipulowałam takim czynnikiem, jak płeć w odpowiedzi w wiadomości tekstowej oraz pseudonimem, które towarzyszyły wiadomości. Wyniki wykazują, że wpływ męskich i żeńskich cech osobowości zgodnie z BSRI w każdym z omawianych sytuacji jest inny.

Dopełnienie badań o czynniki warunkujące proces komunikacji stanowi krótki komunikat, który pojawił się także w bazie Web of Science *The role of emoticons in shaping nonverbal communication in computer-mediated communication* w "ICTM 2015 Proceedings of the Third International Conference on ICT Management for Global Competitiveness and Economic Growth in Emerging Economies ICTM 2015 : Socio-economic sciences and challenges of modern technology and planetary

communication” który ukazuje, że elementy dyskursu związanego z kobiecością można przewidzieć w stosunku do wybranego tematu. Podobnie, werbalny odpowiednik przekazu wpływał na pozytywny nastrój, co może również pomóc w wyjaśnieniu wyników i w konsekwencji doprowadzić do efektywnej perswazji i późniejszego kłamstwa jako następstw.

Zajmuję się też analizą kognitywną tekstów o charakterze kłamstwa w komunikacji z uwzględnieniem kulturowych schematów poznawczych, na których są one oparte. Kognitywne aspekty, np. emocji, mają znaczenie w kształtowaniu komunikatów o charakterze oszustwa, co prezentuje w artykule *The Role of References and Emotions in Creating Deceptive Messages on Online Dating Websites: A Case Study of English and Polish* (7 stron), gdzie wskazuje, że wykorzystanie pierwszego wrażenia komunikacyjnego- nawet w przypadku komunikacji za pomocą komputera- może stworzyć warunki do generowania fałszywych treści. W artykule wymieniam charakterystyczne cechy oszustwa online, które nie zostały wcześniej zauważone w kontekście interkulturowym z uwzględnieniem języka angielskiego i polskiego tj.: nadmierna eksploatacja negacji oraz zaimków, a także unikanie podstawowych maksym komunikacyjnych, które zobowiązują do udzielania koherentnej o kohezyjnej informacji, co w rezultacie generuje treści o bardzo emocjonalnym wyrazie.

W pewnych przypadkach, co ukazuje mój kolejny artykuł *The amelioration of stereotypes in computer-mediated communication versus vocal communication: a reproduction involving three theoretical models* (18 stron) pokazuje zintegrowane podejście wykorzystujące trzy modele (tj. model SIP, Hyperpersonal Model of CMC, Interactivity) do analizy komunikacji za pośrednictwem komputera. Artykuł wyraźnie wskazuje, że czynnikiem, który może prowadzić do wygenerowania oszustwa, może być stereotypowe zachowanie komunikacyjne, które indukuje ten proces.

5.1.2. Cykl publikacji poświęconych dyskursowi w komunikacji interkulturowej

Cykl publikacji poświęconych dyskursowi w komunikacji interkulturowej zawiera:

a) Monografie:

- (1) **Kuzio, A.**, (2014). *Exploitation of Schemata in Persuasive and Manipulative Discourse in English, Polish and Russian*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- (2) **Kuzio, A.**, (2014). *The exploitation of persuasive devices in the USA political campaign: a case study of the USA political campaign in the year 2008*. Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing.

b) Artykuły w zbiorach recenzowanych:

- (3) **Kuzio, A. (2018)** The socio-cognitive aspects of taboo in two cultures: A case study on Polish and British English, *Linguistic Taboo Revisited Novel Insights from Cognitive Perspectives*, Andrea Pizarro Pedraza (ed), Walter de Gruyter, str. 180-199
- (4) **Kuzio, A. (2016)** A Study of Compliments across Cultures: A Contrastive Analysis of Compliments and Compliments Responses in English, Polish and Russian. In: *Kontakty językowe w komunikowaniu*. Eds. Magdalena Steciąg, Magdalena Adamczyk, Marek Biszczyński. Zielona Góra : Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.
- (5) **Kuzio, A. (2016)**. Human communication as a social communication. In: *Social communication in the real and virtual world, Vol. 1 : Linguistic dimensions of communication* / Eds. Anna Kuzio, Jolanta Kowal, Mirosława Wawrzak-Chodaczek. Saarbrücken : LAP Lambert Academic Publishing.
- (6) **Kuzio, A. (2016)**. The power of argumentation in shaping political discourse. A case study of a political talk show interview. In: *Języki obce i kultura: współczesne konteksty. Foreign languages and cultures contemporary contexts*. Eds. Ireny Czwenar, Doroty Gonigroszek, Agnieszki Stanceckiej. Piótrków Trybunalski : Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie.
- (7) **Kuzio, A., Kowal, J. (2015)**. Social communication - outline of issues. In: *Communication and Information Technology in Society, Volume 3 : Social Communication* / ed. by Anna Kuzio, Jolanta Kowal, Mirosława Wawrzak-Chodaczek. Newcastle upon Tyne : Cambridge Scholars Publishing.
- (8) **Kuzio, A. (2015)**. Theoretical and Practical Problems of Acquiring Competence in Intercultural Communication in Polish, English and Russian. In: *Język w życiu wspólnoty*. Eds. Magdalena Hawrysz, Marzanna Uzdzička, Anna Wojciechowska. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego
- (9) **Kuzio, A. (2014)**. Między interpretacją a manipulacją w procesie tłumaczenia: analiza konfrontatywna wybranych przykładów w języku polskim, angielskim i rosyjskim [Between manipulation and interpretation in the translation proces: a case study of Polish, English and Russian texts]. In: *Języki specjalistyczne wczoraj, dziś i jutro*. Eds. Marek Łukasik, Beata Mikołajewska. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Instytutu Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej UW.
- (10) **Kuzio, A. (2014)** Constructing Deceptive Communication: The Role of Disfluencies and Discourse in Polish and English Conversation. *JELLIC. Journal of English Language, Literature and Culture*. Vol. 3, No. 2, s. 7—30
- (11) Dorodnykh, A., **Kuzio, A. (2012)**. The role of cultural scripts and contextualization cues in intercultural (mis)communication. In: *Intercultural miscommunication past and present*. Ed. Barbara Kryk-Kastovsky. Peter Lang: Frankfurt am Mein, New York.

c) Artykuły w czasopismach

- (12) **Kuzio, A. (2014)** An approach to the study of pleasure and arousal reactions in advertising: a case study of Polish and English print advertisements. *Gospodarka Rynek Edukacja* Vol. 15 (1), pp. 15-21.
- (13) **Kuzio, A. (2014)**. The Polish School of Argumentation: A Manifesto / Katarzyna Budzyńska, Michał Araszkiewicz, Barbara Bogolebska, -- [...], Anna Kuzio, et al. // *Argumentation*. Vol. 28, Is. 3, s. 267—282.
- (14) **Kuzio, A. (2013)**. Frames of self-presentation in constructing persuasive messages: a study of Polish and American political discourse. *Rocznik Kognitywistyczny* Vol. 6, pp. 23—36
- (15) **Kuzio, A. (2013)**. The Exploitation of Pleasure and Arousal Reactions in Appetitive Motivational Schema in Advertising: a Case Study of Polish and English Print Advertisements. *Gospodarka Rynek Edukacja* Vol. 14 (4), pp. 55—62

Początkiem rozważań w zakresie powyższego obszaru była publikacja rozszerzonej wersji mojej pracy doktorskiej pt. *Exploitation of Schemata in Persuasive and Manipulative Discourse in English, Polish and Russian*. Ta książka wyjaśnia, co dzieje się w procesach komunikacyjnych, kiedy ludzie biorą udział w interakcjach interkulturowych. Nacisk położony jest na kwestię interakcji między ludźmi z różnych kultur. W książce podkreślono aspekty, które są uznawane za stwarzające trudności w przekazywaniu wiadomości z jednej kultury do drugiej. Przedstawiono pojęcia schematów, ram, scenariuszy i skryptów kulturowych. Empiryczna część książki omawia dylematy, którym ludzie będą musieli stawić czoła, jeśli będą musieli osadzić swój proces komunikacji w środowisku interkulturowym.

W rozdziale *Social communication- outline of issues*, który został przygotowany wspólnie z J. Kowal w *Communication and Information Technology in Society. Vol3: Social Communication*, znajdują się podstawowe założenia teoretyczne związane z teorią komunikacji jako aktem społecznym, które zostały poddane przez nas krytycznej analizie. W tej pracy przedstawiamy aspekty komunikacyjne, którym powinna zostać poświęcona uwaga, jednocześnie wskazujemy, że proces komunikacji w krajach rozwijających się może stwarzać więcej potencjalnych problemów niż w krajach rozwiniętych, wprowadzając tym samym innowacyjny aspekt z zakresu nauk związanych ze sferą biznesu, która nie została wcześniej poruszona w literaturze dotyczącej aspektów komunikacji. Ta publikacja stanowi punkt wyjściowy dla kolejnych publikacji i rozważań nad naturą procesu komunikacji, który poddany zostaje głębszej analizie w 3 monografiach, które współredagowałam z J. Kowal oraz M. Wawrzak-Chodaczek z serii *Social communication in the real and virtual world* w odrębnych częściach wskazuję na znaczenie takich aspektów, jak język oraz społeczny wymiar komunikacji na kształtowanie ogólnego procesu komunikacji, pokazują w tomie 3, że proces komunikacji nie jest odizolowanym procesem, ale kształtuje on proces komunikacji w sferze biznesu, gdzie język jest narzędziem komunikacyjnym. Poprzez wspólne opracowanie i przygotowanie artykułów, pokazuje,

że proces komunikacji jest procesem złożonym, a aspekty poddane dyskusji w tomie 1-3, mają swoje zastosowanie w różnego rodzaju dyskursach. W rozdziale *Human communication as a social communication* umieszczonym w tomie 1 wyżej wspomnianej serii, zwracam uwagę na społeczny i psychologiczny wymiar procesu komunikacji jako elementów kluczowych w kształtowaniu ogólnego procesu komunikacji, jednocześnie przedstawiając krytyczną analizę wcześniej zaproponowanych podejść do konceptu ‘komunikacji’.

W moich badaniach szczególną uwagę zwracam na aspekt kompetencji komunikacyjnej jako kluczowego czynnika warunkującego powodzenie interakcji, któremu znaczną uwagę poświęcam w artykule *Theoretical and practical problems of acquiring competence in Intercultural Communication in Polish, English and Russian*, która ukazała się w publikacji *Język w życiu wspólnoty* pod redakcją M. Hawrysz, M. Uzdzieckiej, A. Wojciechowskiej, w którym poruszam istotne problemy, jakim muszą sprostać mówcy, biorąc pod uwagę aspekt kompetencji komunikacyjnej w wymiarze interkulturowym. W artykule zwracam uwagę na teoretyczną, jak i praktyczną naturę problemów, jakim sprostać muszą osoby komunikujące się na podłożu interkulturowym ze szczególnym uwzględnieniem dwóch kultur słowiańskich (polskiej i rosyjskiej) oraz germańskiej (angielskiej). Mając na uwadze aspekt transferu, pragmatyki, a także wykorzystania środków językowych, prezentuje zintegrowane podejście do analizy treści międzykulturowych.

Mając na uwadze wyzwania jakie stawia komunikacja interkulturowa, w rozdziale *The role of cultural scripts and contextualization cues in intercultural (mis)communication past and present*, które przygotowałam z A. Dorodnykh, zwróciłam uwagę na wykorzystanie skryptów kulturowych jako struktur kognitywnych, które warunkują powodzenie/niepowodzenie w procesie komunikacji interkulturowej, jednocześnie pokazując, jakie skrypty kulturowe mogą stanowić potencjalne wyzwania w procesie komunikacji o podłożu międzykulturowym. Badanie to pozwala na wysunięcie wniosków natury praktycznej, które pokazuje, jakie obszary komunikacji wyjadają się być najbardziej narażone na problemy komunikacyjne. Proponuję też osobny model analizy obejmujący dwie płaszczyzny komunikacyjne dla politycznego dyskursu medialnego, w szczególności debat politycznych oraz kampanii politycznych, zwracając przy tym uwagę na niezależne cele, które mogą nieść ze sobą agresywne wypowiedzi w odniesieniu do różnych typów słuchaczy.

Punktem wyjściowym do kolejnych rozważań nad naturą kłamstwa jest artykuł zbiorowy w *Argumentation*, przedstawiający stanowisko polskich badaczy, w zakresie teorii argumentacji, która w znacznej mierze determinuje kształt kłamstwa w dyskursie, w którym podkreślam rolę i znaczenie skryptów kulturowych jako kognitywnego elementu, który warunkuje procesy argumentacyjne i manipulacyjne w obrębie dyskursu.

W rozdziale *The power of argumentation in shaping political discourse. A case study of a political talk show interview* zwracam uwagę na marketingowe wykorzystanie dyskursu i teorii argumentacji, ukazując tym samym, że właściwe połączenie założeń dyskursywnych i argumentacyjnych tworzy szczególny rodzaj więzi językowo-pragmatycznej, która daje możliwości osiągnięcia zamierzonych efektów komunikacyjnych, a także ukazuje, że tego rodzaju podejście przynosi wymierne skutki w tworzeniu dyskursu politycznego.

Kolejna publikacja w formie monografii, *The exploitation of persuasive devices in the USA political campaign: a case study of the USA political campaign in the year 2008*, pokazuje jak dyskurs polityczny przybiera perswazyjny wymiar, jednocześnie ukazując, że pełni funkcję transakcyjną i interakcyjną przy tworzeniu komunikatów perswazyjnych, co rzuca nowe światło na dotychczasowe badania. Publikacja ta stanowi studium środków językowych, które są wykorzystywane w celu uzyskania takowego efektu, co w rezultacie daje systematyzowany przegląd środków językowych i pragmatycznych koniecznych do uzyskania efektu perswazji.

Wątek ten kontynuowany jest w artykule *Frames of self-presentation in constructing persuasive messages: A study of Polish and American political discourse* o pokazuje, że przywoływane ramy kognitywne zdają się przedstawiać uniwersalne wartości, jako że otrzymują wsparcie zarówno ze strony odbiorców płci żeńskiej i męskiej. Okazało się, że politycy nie stoni od różnych manipulacyjnych taktów. Po drugie, należy podkreślić, że interpretacji dotyczących tych konkretnych przemówień nie można uogólnić na odpowiednie klimaty polityczne. Dlatego należy wziąć pod uwagę pewne ograniczenia, analizując niektóre fragmenty dyskursu politycznego. Należy również wziąć pod uwagę, że te dwie próbki nie mogą być uważane za reprezentatywne jednostki dla wszystkich polityków w obrębie danej kultury. Należy jednak uświadomić sobie, że analiza ta może być próbą pokazania, w jaki sposób można wykorzystać ramki do analizy komunikacji werbalnej.

Jeszcze inne kluczowe zagadnienie w niektórych moich pracach to społeczne aspekty determinujące proces komunikacji, takie jak komplementowanie, aspekt przyjemności w komunikacji czy też kwestia tabu w języku ze szczególnym uwzględnieniem wymiaru interkulturowego.

W rozdziale pt. *A study of compliments across cultures: a contrastive analysis of compliments and compliments in responses in English, Polish and Russian* pokazuje nowy wymiar znaczenia transferu pragmatycznego oraz dominacji poszczególnego rodzaju strategii komplementowania zestawiając ze sobą interakcje tego typu w obrębie trzech kultur i ich wzajemnego przenikania się.

Na uwagę zasługuje spostrzeżenie zaprezentowane w artykule *Constructing Deceptive Communication: The Role of Disfluencies and Discourse in Polish and English Conversation* (24 strony), w którym zauważam, że zwiększenie użycia takiego

znacznika jak ‘I mean/ to znaczy’ wzmacnia proces oszustwa językowego, co biorąc pod uwagę, sugeruje, że rolę meta-komunikacji pełni rolę strategiczną i funkcjonalną w budowaniu oszustwa na podłożu międzykulturowym, a nie tylko pokazuje objawy złożoność kłamstwa.

Kolejny wymiar komunikacji jakim jest tabu w językoznawstwie zostaje przeze mnie omówiony w rozdziale *The socio-cognitive aspects of taboo in two cultures: a case study of Polish and British English*. Oryginalność badania polega na ukazaniu, że tabu językowe odgrywa główną rolę sposobie, jak ludzie postrzegają i komunikują się ze sobą oraz wskazują, że użycie tego środka wpływa na uwarunkowanie wrażliwość językowej oraz widoczne zmniejszenie zakłopotania podczas komunikowania się, a także wyraźnie pokazuje, że postrzeganie językowych tabu obecnie przekracza bariery kulturowe. Badanie to ma na celu lepsze zrozumienie, w jaki sposób słowa tabu funkcjonują w kulturze polskiej i angielskiej w zależności od rodzaju słowa tabu i kontekstu ich użycia. Wyniki tego badania potwierdziły, że językowe tabu wydają się nadal istnieć w kulturach i językach osób posługujących się językiem polskim i angielskim, szczególnie w odniesieniu do seksu, części ciała, funkcji organizmu, śmierci i umierania. Niemniej jednak normy kulturowe, zasady i pojęcie uprzejmości wydają się odgrywać ważną rolę w kontrolowaniu otwartego wykorzystania tych słów tabu, zarówno behawioralnie, poznawczo lub językowo. W związku z tym wykorzystanie słów tabu wydaje się być bardziej znaczące wśród respondentów angielskich w wyrażaniu ich licznych uczuć, ponieważ większość anglojęzycznych osób jest bardziej komunikatywna i otwarta, w porównaniu z polskimi respondentami, którzy mają tendencję do bycia bardziej ostrożnymi w używaniu ‘tabu’.

Jednym z zagadnień stanowiących podmiot moich analiz na pograniczu pragmatyki i translatoryki jest przekładalność międzyjęzykowa i międzykulturowa. Prowadzę badania nad tłumaczeniami aspektów, które mogą stanowić komunikat o charakterze zwodniczym (oszustwo) wykorzystującego wiedzę kulturową z zastosowaniem różnych technik tłumaczeniowych. W artykule pt. *Między interpretacją a manipulacją w procesie tłumaczenia: analiza konfrontatywna wybranych przykładów w języku polskim, angielskim i rosyjskim* koncentruje się na pojęciu manipulacji w tłumaczeniu, postawy, wobec tego działania, jak również próbuje wskazać na przyczyny i skutki wprowadzenia tego działania w proces tłumaczenia. W przeciwieństwie do twierdzeń wysuwanych przez Szkołę Manipulacji, punkt wyjścia dla niniejszej dyskusji nie stanowi stwierdzenie, iż tłumaczenie stanowi swoistą formę manipulacji, ale raczej podejście, które sugeruje, że w procesie tłumaczenia odnajdujemy szereg argumentów „za i przeciw” temu stwierdzeniu. Celem niniejszego artykułu jest ustalenie czy tłumaczenie może stanowić swoistą manipulację, a tym samym odzwierciedlać postawy i opinie uczonych w kwestii tłumaczenia ‘jako manipulacji’, a także zbadanie możliwych sposobów postrzegania tego zjawiska w ujęciu lingwistycznym.

W artykule *The exploitation of pleasure and arousal reactions in appetitive motivational schema in advertising: a case study of Polish and English print advertisements* staram się dowieść, że emocjonalny wymiar reklamy jest obecny w reklamie drukowanej. Celem tego artykułu jest zdefiniowanie określonego aspektu emocjonalnego związanego z tym rodzajem dyskursu, a mianowicie związkowi jaki zachodzi pomiędzy ‘przyjemnością’ a ‘podnieceniem’. Wyniki zaprezentowane w tym badaniu pokazują, że oceny przyjemności i pobudzenia wykazują szczególnie wysokie korelacje i wpływa to na kształtowanie odbioru komunikatu, a także procesu komunikacji, który jest możliwym rezultatem takowego komunikatu. Badanie wskazuje na istnienie ukrytego ‘schematu poznawczego’, który jest aktywowany w dyskursie reklamy.

5.2. Referaty zaprezentowane na konferencjach naukowych

Zagadnienie tematyczne poruszane przeze mnie podczas konferencji naukowych w znacznej mierze korespondują z moimi publikacjami. Od momentu uzyskania tytułu doktora nauk humanistycznych, podczas konferencji naukowych zaprezentowałam łącznie pięćdziesiąt referatów o charakterze naukowym: 39 referatów w języku angielskim podczas naukowych konferencji międzynarodowych oraz 7 referatów w języku polskim podczas konferencji o zasięgu krajowym (zał. 3.). Podczas wystąpień, zaprezentowałam swoje nowe koncepcje dotyczące moich badań naukowych, co pozwoliło mi na weryfikację ich słuszności, a także wspomogło popularyzację mojej pracy naukowej.

5.3. Projekty międzynarodowe i krajowe

Od roku 2012 angażuję się w różne projekty międzynarodowe. Od roku 2012 współpracowałam z zespołem firmy *Appen Butler Hill* (Australia) w ramach przygotowania projektu *Human-annotated data for machine learning: Data Annotation - Linguistic, Semantic and Social-Cultural* – do moich zadań należało opracowanie materiału językowego, który zostanie wykorzystany do późniejszych projektów mających zastosowanie w aplikacjach językowych, jak i użytkowych. Moim głównym zadaniem w tym projekcie jako reprezentanta dziedziny językoznawstwa i specjalisty z dziedziny pragmatyki językowej w zakresie języka polskiego i angielskiego, była analiza dyskursu wybranych tekstów z korpusu i konceptualizacja narzędzia badawczego, które będzie stanowiło podstawę do dalszego tworzenia algorytmu.

Od roku 2017 należę do grupy ekspertów w *European Commission Research & Innovation* w zakresie wniosków dotyczących językoznawstwa ze szczególnym uwzględnieniem moich zainteresowań naukowych związanych z perswazją, manipulacją i oszustwem w komunikacji.

Od 2012 otrzymuję grant dla młodych naukowców do 35 roku życia, który związany jest z tematem moich obecnych badań. Obecnie rozpocząłam pracę nad przygotowaniem wniosku, który będzie złożony do konkursu w ramach programu HARMONIA mający na celu stworzenie międzynarodowego zespołu badawczego, tak aby umożliwić poszerzenie opracowanego przeze mnie podejścia w obrębie innych kultur oraz języków, oraz różnego rodzaju dyskursów, które pojawiają się w komunikacji za pośrednictwem komputera.

5.4. *Praca redakcyjna i rencyjna*

Poza współpracą w ramach prac redakcyjnych nad czterema tomami, które zostały opisane w powyżej, uczestniczyłam jestem jeszcze w pracach nad różnymi seriami wydawniczymi.

W latach 2011-2012 pełniłam funkcję Assistant Editor w wydawnictwie *VERSITA*, a następnie w latach 2012-2016 pełniłam funkcję Assistant Editor w wydawnictwie *deGruyter Open*.

Uczestniczenie w różnych projektach redakcyjnych związanych z opracowaniem materiałów z zakresu językoznawstwa, dało mi możliwość zdobycia doświadczenia w zakresie działania nowoczesnych i profesjonalnych wydawnictw naukowych.

Jestem członkiem Rady Redakcyjnej w następujących czasopismach: *Journal of Computer-Assisted Linguistic Research*; *Language Value*; *International Journal of Linguistics*; *World Journal of English Language*; *International Journal of Linguistics & Communication*.

Od roku 2011 zajmuję się przygotowaniem anonimowych recenzji do takich czasopism jak: *International Journal of Computer Sciences Issues*; *World Journal of English Language* oraz *Journal of Computer-Assisted Linguistic Research*.

Na prośbę Redaktorów m.in. *Linguistic Beyond and Within*, przygotowuje anonimowe recenzje artykułów, które zostają przedłożone do poszczególnych wydań, w zakresie językoznawstwa, komunikacji interkulturowej, perswazji i manipulacji.

Prośby dotyczące opracowania recenzji artykułów, potwierdzają fakt, że moje działania naukowe są rozpoznawane na arenie międzynarodowej.

Oprócz powyższych działań, pełnię rolę korektora językowego w *Zeszytach Naukowych Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego*, a także przy opracowaniu materiałów konferencyjnych w ramach konferencji z cyklu *ICTM*, które od roku 2014 są indeksowane w bazie Web of Science.

5.5. *Przynależność do organizacji naukowych*

Należę do następujących organizacji o charakterze naukowym, co daje mi ciągłą możliwość wymiany poglądów z pozostałymi członkami, a także dokonywania aktualizacji mojego stanu wiedzy o najnowsze trendy naukowe:

- The Slavic Cognitive Linguistic Association
- Linguistic Association of Canada and the United States
- International Pragmatics Association
- TERTIUM
- Polskie Towarzystwo Neofilologiczne

5.6. *Wizyty i wykłady gościnne w zagranicznych ośrodkach akademickich*

Oprócz licznych prezentacji konferencyjnych (punkt 5.2 powyżej), miałam okazję przeprowadzić też kilka wykładów na zaproszenie, zwłaszcza wykład plenarny na temat międzykulturowego aspektu manipulacji w języku w komunikacji komputerowej (Polska) oraz perswazji i manipulacji w komunikacji komputerowej (Hiszpania, USA, Rosja).

Jestem także włączona w kooperację międzynarodową z zagranicznymi ośrodkami akademickimi poprzez wymianę kadry naukowo-dydaktycznej. W roku 2013 odbyłam wizytę w ośrodku akademickim w Koszycach (Słowacja). Wyjazdy by współfinansowane przez Unię Europejską w ramach programu Socrates/Erasmus (Teaching Staff Mobility Grant – stypendia dla nauczycieli akademickich). W ramach powyższego grantu przygotowałam i przeprowadziłam wykłady dla studentów oraz kadry akademickiej na tematy, takie jak: komunikacja, komunikacja interkulturowa oraz perswazja i manipulacja w dyskursie. Otrzymałam też grant na kolejny wyjazd do Hiszpanii, który zrealizuję w kolejnym roku akademickim.

5.7. *Udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych konferencji naukowych*

W latach 2013-2018 miałam okazję organizować konferencje naukowe o charakterze międzynarodowym. W roku 2013 i 2015 pełniłam funkcję sekretarza i współorganizatora w ramach konferencji międzynarodowej *ICTM* oraz *CMEP2014*, które mają charakter interdyscyplinarny i mają na celu zintegrowanie takich dziedzin, jak ekonomia i zarządzanie, edukacja, psychologia i językoznawstwo. W latach 2015-2017 pełniłam także funkcje członka komitetu naukowego konferencji *ICTM* oraz konferencji *CMEP2014*.

W roku 2016 byłam członką rady programowej konferencji *ICTM*. Od roku 2014 pełnię funkcje członka komitetu naukowego konferencji *ICTM i CMEP*.

Od roku pełnię też funkcję głównego organizatora *ICTM* spełniając podobne obowiązki, ale i sprawując opiekę naukową nad organizowanymi sympozjami wraz z dr J. Kowal i prof. Ralphem Sonntagiem.

Jestem też pomysłodawcą i głównym organizatorem panelu dotyczącego komunikacji komputerowej i jej wpływu na komunikację społeczną i biznesową ze szczególnym uwzględnieniem takich aspektów jak perswazja, manipulacja i oszustwo, której pierwsze sympozjum odbyło się w roku 2015 podczas konferencji *ICTM*.

W kolejnej edycji konferencji *ICTM* 2018 temat ten będzie stanowił ‘panel satelitarny’, co podkreśla, że jest to ważny aspekt obecnych badań. Konferencja *ICTM* może poszczycić się listą wykładów plenarnych autorstwa znamienitych naukowców, których udało mi się zaprosić do udziału w konferencjach.

Miałam okazję pełnić funkcje sekretarza w konferencji międzynarodowej organizowanej przez moją jednostkę macierzystą *Interdisciplinary views on the English language, literature and culture*, które odbyła się w roku 2016.

W ramach powyższych działań, moimi głównymi zadaniami była redakcja książek ze streszczeniami prezentacji, korekta językowa tekstów oraz organizacja logistyczna wydarzeń.

Obecnie jestem zaangażowana, wraz z dr Jolantą Kowal oraz prof. Juho Makio w przygotowanie panelu dotyczącego komunikacji w świecie wirtualnym w ramach międzynarodowej konferencji *AMCIS*, która odbędzie się w sierpniu 2018 w Nowym Orleanie. Założeniem tej konferencji jest zintegrowanie świata biznesu z naukami humanistycznymi.

Wielokrotnie służyłam pomocą przy serii konferencyjnej w Hiszpanii (*FunKaGam*) pełniąc funkcję moderatora, a także recenzenta.

5.8. Dorobek popularyzatorski i dydaktyczny

Mając na uwadze popularyzowanie nauki, poza wcześniej wspomnianą promocją badań podczas konferencji naukowych oraz przeprowadzonych wykładów gościnnych, jestem zaangażowana we współpracę ze studentami.

W roku akademickim 2017/2018, we współpracy ze studentami, przygotowała warsztat w ramach Festiwalu Nauki.

W roku akademickim 2016/2017 powstało zgrupowanie studentów, któremu przewodniczę. Założeniami tej grupy o charakterze naukowym jest propagowanie idei nauki, które polega na organizowaniu spotkań naukowych z naukowcami, a także pomoc lokalnemu społeczeństwu w przygotowaniu tłumaczeń w oparciu o zasadę ‘pro-bono’. W roku 2015-2016 pełniłam funkcje opiekuna pierwszego roku.

Wśród moich zajęć na Uniwersytecie Zielonogórskim a także w Wyższej Szkole Zarządzania 'Edukacja' znalazły się takie zajęcia, jak zajęcia specjalizacyjne jak: podstawy komunikacji prowadzone dla specjalności, język biznesu, interakcje pisemne, formalna i nieformalna korespondencja, kreatywne strategie w komunikacji interkulturowej, semantyka i pragmatyka w tłumaczeniu, teksty i konteksty, które są prowadzone przeze mnie w ramach specjalizacji tłumaczeniowej, a także przedmioty o ogólnym charakterze językoznawczym: językoznawstwo kognitywne, gramatyka kontrastywna, gramatyka opisowa oraz gramatyka historyczna. Miałam także okazję prowadzić seminaria licencjackie i magisterskie dotyczące perswazji i manipulacji, retoryki, pragmatyki językowej, socjolingwistyki i dyskursu mediów oraz dyskursu politycznego, a także krytycznej analizy dyskursu. Od roku 2016 prowadzę także zajęcia o charakterze warsztatowym, które są przedmiotami oferowanymi w ramach przedmiotów wybieralnych, a które wychodzą naprzeciw potrzebom studentów, które mają przyczynić się do lepszego odnalezienia się przez studentów na rynku pracy tj. język angielski medyczny oraz komputerowy warsztat językowca.

Jako promotor miałam okazję sprawować opiekę na studentami studiów pierwszego i drugiego stopnia przygotowującymi prace z tych pól badawczych, co dało mi możliwość wypromowania 92 prac dyplomowych: 66 prac licencjackich oraz 26 prac magisterskich w latach 2013-2017. Systematycznie pełnię też funkcję recenzenta prac studenckich powstających na kierunku filologia angielska.

Od kilku lat pomagam studentom, którzy przygotowują swoje prace licencjackie oraz magisterskie w Polsce oraz zagranicą, którzy piszą do mnie w sprawie ich prac licencjackich oraz magisterskich dotyczących badań nad różnymi perswazji i manipulacji. Chętnie dzielę się z nimi wynikami swoich badań oraz przekazuje do użytku wyniki swoich badań w formie przygotowanych przeze mnie wcześniej artykułów, rozdziałów czy też monografii.

W latach 2012-2014 pełniłam funkcje głównego koordynatora zajmującego się przygotowaniem i weryfikacją sylabusów, które powstawały zgodnie z ówczesnymi ramami Krajowymi Ramami Kwalifikacyjnymi dla kierunku filologia angielska na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

W kontekście moich zasług, w roku akademickim 2014/2015 powierzono mi pełnienie funkcji Kierownika Pracowni PNJA, w efekcie czego współtworzyłam z mgr Peterem Prestonem autorski program nauczania i testowania studentów w zakresie praktycznej nauki języka angielskiego.

